

EREN

F. LITV.

* Nr. 1 JAANUAR 1939 *

SISU:

E. Vender — Uus aasta — uued sihid!

Leo Soonberg — Kuidas lugeda?

Eero — Reform.

E. Oja — Sõna on maanäitejuhtidel.

Karl Laane — Juhtkonna probleemist vabaharidustöös.

H. Lepamäe — Ühe õpiringi rakendus.

Mitmesugust.

TELLIMISE HINNAD

12 kuud Kr. 18.50

6 „ „ 9.50

3 „ „ 5.—

1 kuu „ 1.80

Tellimisi võetakse vastu
kuu 1. ja 15. päevast
alates.

Igale perekonnaliikmele

toob iga päev parima valiku põnevaid uudiseid, asjalikke ja huvitavaid kirjutisi ning tarvilikke kuulutusi — aastas 3600 suurt lehekülge — kui tellite veel täna

UUS EESTI

terveks aastaks.

ARJENG

× VABAHARIDUSTÖÖ JA MAATEATRI AJAKIRI ×

Pea- ja vastutav toimetaja Evald Vender. Tegev toimetaja Leo Soonberg. Vabaharidustöö osa toimetaja Neeme Ruus. Maateatri osa toimetaja Andres Särev. Toimetuse liikmed: E. Oja, J. Rummo, J. Ruus ja A. Sibul.

Väljaandja EESTI HARIDUSLIIT. Toimetuse ja talituse Tallinn, Uus tn. 2, tel. 452-64. Ilmub kord kuus, väljaarvatud 2 suvekuud. Tellimishind: 2 kr. aastas, 1 kr. poolaastas. Üksiknumber 25 senti.

Nr. 1

27. jaanuaril 1939

XIII aastakäik

E. Vender

Uus aasta – uued sihid!

Käesoleva aastaga astus Eesti Haridusliit 15. tegevusaastasse. Nähtavasti toob see aasta liidu ellu õige mitmeidki muudatusi ja uuendusi.

Aasta esimestel päevadel peetud asemike kogu koosolek tegi uuendusteks juba oma põhimõttelise otsuse ja liidu nõukogul ning juhatusel jääb ülesandeks nende täideviimine. Tähtsaimaks otsuseks Asemike Kogus oli liidu majanduslike ettevõtete eraldamine liidust. Seda soovitas Haridusministeeriumi noorsoo- ja vabaharidustöö-osakond ja kõik liitu juhtivad organid võtsid selle seisukoha omaks. Praegu ongi juba eeltööd käimas uue ettevõtte loomiseks, kes jätkaks liidu sellealalist tegevust. Missugused on selle sammu tagajärjed Haridusliidule, on praegu raske ette öelda. Kahtlemata selge on see, et liit ja eriti ta juhtivad tegelased vabanevad väga paljudest ülesannetest, mis seni paratamata kuulusid liidu ja liidu juhatuse korraldamisele ja lahendamisele. Et senise liidu juhtimise konstruktsiooni juures liidu juhatus oli tööga ülekoormatud ja suur enamus juhatuse tööst läks küsimustelahendamisele, mil ei ole otsest ülesannet vabaharidustöös, siis võib tulevikus

liidu juhatuselt loota palju suuremat tähelepanu otsesele vabaharidustöö küsimusile. Ka võimaldab see liidu juhtivate organite kujundamisel arvestada ainult nende teovõimsusega vabaharidustöö korraldamisel, jättes juba täiesti kõrvale seni tähtsal kohal olnud majanduslike ettevõtete juhtimise vajaduse. Enam valitud organeist võib seda seisukohta aga kasutada palgalise personaali juures. See viib küll liidu kitsamatesse raamidesse, kuid tahame loota, et seda põhjalikumalt haritakse väiksemat põldu.

Ka liikmeskonnas toob see endaga kaasa mõnesuguseidki muudatusi. Kuigi liit ei ole kuigi palju teinud vahet liikmete ja mitmeliikmete vahel, on mõnesugused soodustused esimestel süiski olnud, eeskätt just nende majanduslike ettevõtete kasutamise alal. Üks selts on astunud liidu liikmeks selleks, et saada soodustatud tingimustel kursusi ja loenguid, teine selleks, et korraldada liidu kaasabil oma rahvamaja, kolmas, et saada näidendiraamatuid jne. On vist paratamatu liikmete arvu vähenemine selles osas, kes tulid liikmeks senise teatriarvete lao pärast.

Kuigi liikmete arv peaks vähenema, on küsitav, kas sellest on kahju.

Vabaharidustööd juhtivate ringkondade poolt ongi juba juhitud tähelepanu sellele, et Haridusliit ei ole kindlailmeline organisatsioon, vaid et sinna kuulub peale haridusseltside ka põllumeeste seltsed, tule-
tõrjeühinguid, üliõpilasseltsed, kutseühinguid jne.

Liikmeks olevate seltside huvid on väga mitmesugused ja liit ei saa tõepoolest neid kõiki teenida kuigi väärrikalt. Kui siin sirge joon tõmmata ja Haridusliit tulevikus jääb ainult vabaharidustöö organisatsioonide liiduks, siis on see töö sisukusele kahtlemata kasuks. Tegevusalasid jääb Haridusliidule veel küllalt. Kursused, loengud, õpingid, seni teokssaamist ootavad kirjalikud koduõpingud, näitekursused, rahvamajad ja teatud osas ka raamatukogundus ning rahvaülikoolid — kas sellest ei jätku?

Tarvis oleks vaid seda, et mõne aasta eest Haridusministeeriumi poolt algatatud organisatsioonide tegevusalade jaotus ka tegelikult ning täies ulatuses läbi viidaks. Kui üks organisatsioon siirdub kitsamale erialale ja teeb seda ka küllaltki hästi, teine samas aga deklareerib, et ka tema peab sama ala viljelema, ning seda teebki, ega siis nendest ümberkorraldustest küll suurt kasu tule.

Tegevusalade jaotus ei tohiks ka piirduda ainult keskorganisatsioonidega, vaid see peaks ulatuma ka nende keskorganisatsioonide liikmeks olevate seltside ja ühingute ning osakondadeni. See ei seisa muudugi Haridusliidu võimuses, kui see aga igal pool tarvilise järjekindlusega teostamist leiab, siis on Haridusliidu esimene samm sel alal tubliks teoks.

Haridusliidu ringkondades on ju praegugi neid, kes vaatavad kahtlevalt otsustatud sammule, kuid ega tött maksa varjata — seni oli meie vabaharidustöö teatud määral korraldamata, ja just selles osas, kuhu enam ei ulatanud üksikorganisatsiooni jõud ega võim. Kui see ala nüüd leiab korraldamist, siis tuleb see kahtlemata kasuks kogu vabaharidustööle ja ka üldisele seltskondlikule tegevusele. Kuigi siin

mõne üksiku organisatsiooni huvid peaksid natuke kannatama, kui vaadata ainult selle organisatsiooni seisukohalt, siis on see paratamatu, kui see tuleb kasuks üldsusele.

Hinnates liidu majanduslike ettevõtete eraldamist eraldatava teatritarvete laos seisukohalt peaks see sellele olema ainult kasuks. Ladu jääb samade ringkondade teenistusse, kelle teenistuses see oli seni. Lao juhtimine jääb otseselt tarvitajaskonna kätte. Lao edasiarendamine on ta tarvita-jaskonna teha ja — mis peaasi — ta muutub organisatsiooniliselt ja konstruktsioonilt niisuguseks, mis võimaldab talle otsustarbele vastavat juhtimist ja tegutsemist.

Kogu küsimusel nii lahendatuna on ka oma miinused, kuid need on kaalumisel leitud olevat kerged ja nüüd, kus otsus juba on teostamisel, ei ole mingisugust põhjust neid hakata loetlema. Jatkame tööd lootuses, et leitud tee on kõige õigem.

* * *

Teiseks suuremaks uuenduseks on möödunud aasta lõpul asutatud õpingide nõukogu tööleasumine. Seni arendas õpingulist tegevust ja katsetas selle meetoditega peamiselt Eesti Haridusliit. Juba tegevuse algul võeti liidu tegevuskavva õpingide töö korraldamine, aga, nagu on mõnegi uue ettevõttega, ega see igakord nii libedasti lähe kui loodetakse. Alles mõne aasta eest võisid õpingide tegelased tunnistada, et nüüd on leitud enam-vähem kindel suund nende korraldamiseks. Ja näemegi, et kui Eesti Haridusliidu algatusel loodud õpingid annavad juba päris tõhusaid tulemusi, siis leiab see tööviis juba rohkemal määral kasutamist ka teistes organisatsioonides. Tänapäeval oleme jõudnud niikaugele, et ei ole peaaegu enam ühtki organisatsiooni tüüpi, kus ei oleks kasutatud õpingulist tööviisi. Õpimeetodi laienemine mitmesse keskusse koondunud organisatsioonidesse tõi endaga kaasa tarviduse mõndki küsimust lahendada ühiselt. Oleks vägagi ebaproduktiivne, kui iga organisatsioon peaks ikka jälle uuesti katsetama seda, mis ühes on juba küllaldaselt proovitud ja mille tulemused on selgi-

tatud. Kui selle ala viljelejad tulevad kokku ühise laua taha, siis toovad nad ka kaasa kogemused oma tööst ja tegevusjuhiste korraldamine muutub hoopis kergemaks ning otstarbekohasemaks. Ka annab see metoodilise külje eest hoolitsejaile palju kindlama ülevaate seda meetodit kasutavate organiatsioonide tööst, kõnelemata sellest, et nõukogus esindatud organiatsioonide tegelased on alati teadlikud üksteise tööst ja kavatsustest, et hoiduda selleabil parallelismist seal, kus seda ei ole vaja. Nõukogu kasabil saab vist ka teoks seegi lihtne asi, et saame kord üldise ülevaate Eestis tegutsevatest õpiringidest, mida seni pole suudetud kuidagi teostada.

Oma tegevuse algul on kõik nõukokku koondunud organiatsioonid ja tegelased

näidanud kõige paremat suhtumist õpiringilise tegevuse arendamisele ja see annab lootust töö headele tulemustele. Juba on koostamisel täpsem kava tulevase hooaja tegevuseks ja on alanud eeltööd kirjanduse saamiseks tuleval aastal.

* * *

Ülaltoodud on kaks suurimat ja kõige kaugemale ulatuvat korraldust Haridusliidus. Nende teostamine täies ulatuses peaks andma võimaluse ja kogemusi teistegi alade korraldamisele nende eeskujul.

Peale nimetatut on liidu tegevuskavas sel aastal veel õige mitugi suurt ja laiaulatuslikku ettevõtet, kuna need seni olevail andmeil aga ei puuduta liidu konstruksiiooni, siis jätan need siinkohal nimetamata.

Leo Soonberg

Kuidas lugeda?

Meie, eestlased, oleme raamatu vastu osutanud suurt lugupidamist. Oleme korraldanud tema auks aasta, nädala ja muidu temast rääkinud ja kirjutanud. Kuid sellegipärast suurem osa rahvast ei hinda raamatut kuigi kõrgelt. Oma igapäevaseid tööriistu hinnatakse kõrgemalt. Nii näiteks on õmblejale käärid suhteliselt väärtuslikumad, põllumehele sõnnikuhark, puusepale hõövel jne. Raamatut peetakse meil ikkagi luksusesemeks, kuigi neid ilmub massiliselt ja nende hindki pole jumal teab kui kõrge. Aga meis peitub juba kord niisugune vaade, et raamat on ikkagi ajaviiteks, et kui muud paremat teha pole, siis võib ju naljaviluks raamatutki lugeda. Õeldu on maksev ilukirjanduse kohta, sest tarbekirjandusele suhtumises rahvale niisuguseid etteheiteid teha ei saa.

Käesolevas artiklis ma püüan selgeks teha, et ka ilukirjandus vajaks suuremat lugupidamist ning ulatuslikumat tähelepanu. Sest ka see liik kirjandust on vägagi õpetlik ning oskusliku kasutamise juures suurel määral tulutoov. Me ainult ei kasuta teda kül-

laldasel määral ära. Me loeme liig pealiskaudselt, „hobuse seljast“. Ja seepärast jääb meil raamatusse talletatud varadest üpris palju kasutamata. Peetagu aga silmas, et see pole tähtis, mitu raamatut teatava aja jooksul loetud on — palju tähtsam on, kui palju me loetud teostest oleme omandanud.

Vanad roomlased ütlesid: Non multa, sed multum! (Mitte rohkesti, vaid põhjalikult.) See hüüdsõna on pikemat aega olnud kasvate printsiibiks ning tal on sugu- lult ökonoomia põhimõttega: väheste pingutustega suurim tulemus! Sellest me peame kinni pidama, sest loodus on inimesele vaenuline, ta ei taha end mingisugusel alal sa- japrotsendilisel rakendada lasta. Me teame, kui palju energiat jookseb tühja ka kõige täiuslikuma masina juures. Isegi elav orga- nism, kui kõige täiuslikum masin, jätab pal- ju kasutamata. Targad mehed on välja reh- kendanud, mitu kalorit inimene päeva jook- sul toitumiseks vajab — aga kuipalju kalo- reid võtame endile päeva jooksul täiesti üleliigselt sisse!

Sellest seisukohast lähtudes peaksime ka

Eesti Haridusliidu poolt korraldatud jumestamiskursustest osavõtjad

oma lugemise võtma revideerimisele. Kas leiduks võimalusi raamatust viimse väljapressimiseks? Muidugi, enne kui asume selle küsimuse lahendamisele, heidaksime põgusa pilgu juturaamatuid saadavale kasule, sest siin võime rahva hulgas leida skeptilist suhtumist. Paljud ütlevad: „Milleks ma loen niisuguseid väljamõeldud lugusid ja mis mul sest on õppida. Ma parem vaatlen lahtiste silmadega elu — omad kogemused on märksa usaldusväärsemad!“

Selles seisukohas leidub palju tõtt. See oleks tõde isegi sajabrotsendiliselt, kui meile Looja poolt oleks antud vähimalt 10000 eluaastat. Siis me tööpoolest suudaksime korjata kogemusi meile vajamineval arvul. Ent nüüd, meie praeguse lühikese eluea keskes, on kogemuste tee liialt aeganõudev. Ja seepärast ongi meiega nii, et kogemusi oma me alles siis, kui meil nendega enam midagi pole peale hakata. Siit siis vajadus raamatutarkuse järgi.

Me loeme mõnest romaanist või novelist teatava juhtumi. Kirjanik selle juhtu-

mi abil illustreerib meile mõnd inimlikku omadust, mõnd ühiskondlikku nähtust jne. Ta teeb oma järeldused. Me oleme aga elus juba mõne samalaadse juhtumi tunnistajaks olnud või selle koguni ise läbi elanud. Nüüd meil on juba kaks samalaadilist juhtumit. Me võime neid võrrelda ja selle abil kindlaks teha, missugused õiged järeldused sest teha saab. Me saame oma kogemusi raamatukogemuste varal kontrollida ja vastupidi. Seega muutub meil pilt märksa selgemaks. Seega on antud väärtuslik lisa meie maailmavaate ehitusele. Ja selles peitubki juturaamatu lugemise tulu, selles meie „silmaringi avardamine“ seisabki!

Nüüd vaadeldgem missugusel teel me raamatust tolle kasuliku kõige lihtsamini kätte saame. Või teiste sõnadega: kuidas lugeda raamatut? Siin on osutunud parimaks viisiks kollektiivne lugemise moodus, s. o. paar (või rohkem) inimest loeb sama teose läbi ning harutab hiljem selle sisu. Niisugune lugemise kollektiiv annab parima tulemuse sel lihtsal põhjusel, et kaks pead on

Kas tunnete ära nendes habemikkudes naaberlehekülje pildil kujutatud isikud?

kaks pead. Mis ühel jääb kahe silma vahele, seda märkab teine. Ja kuna igal inimesel on isesugune ellusuhtumise viis, siis kergivad esile eri seisukohad ning nõnda valgustatakse käsitledavat ainet mitme prožektoriga. Juba vanarahva tarkus — põrsad söövad ka paaris paremini — vihjab toodud põhimõtte õigusele. Niisugust kollektiivset lugemisviisi harrastavad kooliõpilased ja eriti üliõpilased oma õpingute edukamaks sooritamiseks. Seepärast oleks soovitav, kui raamatukogude lugejaskonnas moodustuksid sellised lugemiskollektiivid. Need võiksid olla 2—3-liikmelised, sest suuremate puhul oleks aine käsitluse kontsentratsioon väiksem.

Kui aga raamatust üksi omal jõul tahtakse jagu saada, siis on aine paremaks mälluvajutamiseks mitmesuguseid teid. Mõni lugeja on mõtisklemisele kalduv, filosoofiline tüüp. See muidugi mõtleb loetu kõigekülgelt läbi, võrdleb seda varemloetuga ning oma isiklike kogemustega. Ent sellele tüübile pole nõuannet tarvis, kuna

ta juba oma loomult on kalduv juurdlemisele ja ta kergemini loetus iga pisiasja jälgib. Kaugelt suurem osa lugejaist aga on kärsitumad — nad ei mediteeri, mõtiskle, nad tahavad vaid loo lõppu teada saada. Ja kui juhtubki teel mõni meelespidamist vääriv mõte, siis nad küll hetkeks seisatavad, lähevad aga varsti edasi ning mõte ununeb.

Niisuguseile lugejaile võib soovitada raamatus sellaste kohtade äramärkimist. Kui on tegu oma isikliku raamatuga, siis on kõige õigem: pliiats kätte ja tähelepanuväärivale kohale kriips alla tõmmata või väike märkus raamatu äärel! Raamat on tarbeasi ja seepärast pole mingit mõtet teda selles suhtes hoidma hakata. Hiljem raamatut lehitsedes mõtlema märgitud kohad põhjalikult läbi.

Kahjuks meie aga kasutame peamiselt laenatud raamatuid ja siin pole määrimine lubatud. Seepärast kasutagem teist moodust. Võtkem abiks vihik, kuhu kirjutame kõik need mõtted ja kohad, mis meid raamatus mõtlema panid. Sama mooduse ka-

sutamine on soovitatav ka neile, isikliku raamatu kasutajaile, kes rõhku panevad raamatu puhtusele. Need väljakirjutused ei tarvitse olla jumal teab kui põhjalikud. Sagedeli piisab vaid paarisõnalisest mõtte äärmärkimisest.

Võiks soovitada ka veel lugemisraamatu sisseseadmist. See oleks lihtne lahtritesse jaotatud vihk, kuhu märgitakse raamatu lu-

gemise aeg, autor, pealkiri, raamatu liik ja lugeja hinnang. Hinnangu juures võiks esineda põhjendusi, miks teos meeldis või miks ta ei meeldinud. Niisugune lugemisraamat aitab loetu sisu kindlamini mällu haakida ning aastaid hiljem kergib teile ammuloetu elavalt silme ette. Igatahes soovitan katsetada!

Eero

— Head uut aastat!

Idioot.

— Vabandage?

Paremat Teile!

— Tänan.

Lugupeetavaile lugejaile selgituseks olgu tähendatud, et ülalloodud kõnelus toimus kohvikus, täpselt paar päeva pärast kolmekuningat, ja asjaosalised olid üks paks ja pisut kõva kuulmisega härra ning Sanglepp. Istusime kolmekesi — mina, Adamson (keda te juba peaksite tundma ja mitte ära vahetama sellega, kellest tehakse karikatüüre) ja Sanglepp. Jõime vaikides musta kohvi sidruniga ning lugesime ajalehti, niipalju kui neist lugeda oli. Adamson luges isegi juhtkirja (ta on alati olnud demonstrant ja peenutseja).

— Mispärast ütlesid sa sellele sümpaatse näoga härrale „idioot“? küsis Adamson Sanglepalt, kui see oli oma kahekõne lõpetanud ja võõras jälle heasüdamlikult edasi tatsus.

— Sellepärast, et ta seda on.

— Nii?

Sanglepp kõhatas ja pööris end profiili.

— Vaadake, õigupoolest ma ei väljendunud täpselt. Idioodid jagunevad nimelt kolme liiki: 1) idioodid, 2) absoluutsed idioodid ja 3) isikud, kes on veel kümnendal jaanuaril soovivad igale vastutulejale head uut aastat.

— Palun väga, aga kui ta sind kohtas sel aastal esmakordselt?

Reform

— Mis see loeb. Üldse — neetult mõtetu komme on sellane uue aasta soov. Siin tuleks ette võtta põhjalik reform. Kujutlege vaid: sa oled saanud viimse palga enne jõulu. Jõuluks kulub ju peaaegu kõik, eks ole nii? Kes on kange mees, see combineerib muidugi, et saab võtta ka uut aastat enam-vähem vääriliselt vastu. Ja siis, just siis, kui sa uuel aastal esmakordselt nina välja pistad, taskud tühjad, meeleolu allpool igasugust nullpunkti, kraaksub sulle iga vastutuleja justkui papagoi: head uut aastat, head uut aastat, head uut aastat!

Adamson pani lehe käest.

— Tõepoolest, lausus ta sügavmõtteliselt. Ei saa absoluutse kindlusega väita, et Sanglepa jutus seekord ei puudu teatav mõttepuudus.

Seisime viivukse vaikides. Sellest peale, kui Adamson oli hakanud lugema üht saksa teadusemehe tööd, olid ta väljendused väga keerulised. (Ta ise nimetas seda sügavmõtteliseks, teaduslikuks stiiliks.)

Sanglepp siiski ei kannatanud kaua, vaid lausus:

— Mis sa tahad sellega ütelda?

(Vaimukas küsimus! Sellane passib igal juhtumil — siis, kui sa teise ütelsest aru ei saanud, ja ka siis, kui sa said.)

Adamson tõstis kulmud.

— Seda, et see mõte on väärt, et selle üle disputeerida.

— Endastki mõista!

Sanglepp sattus hoogu. Ta pidas pika et-

Veel kord jumestatud!

tekande kõigepealt selle üle, kui mõttetu on üldse uue aasta õnnesoov just nimelt 1. jaanuaril, ja nõnda edasi, kuna paljud usundid ja rahvused pühitsevad uue aasta saabumist eri päevil — juudid oktoobris, muhameedlased tont-teab millal, taarausulised Vabariigi aastapäeval jne. jne. jne. Missugune päev oleks aga sobivam meile? Uue aasta õnnesoov peab sattuma r õ õ m s a l e inimesele, siis on õnnitelu omal kohal.

Tõepoolest — reform on hädavajaline, sellele otsusele jõudsimel üksmeelselt. Inimese hingeelu on väga hell asi. See on nagu peen kellamehhanism, mida iga häire võib rikkuda. Kui inimene on näljas ja sa soovid talle „head isu“, siis võib see nõrgemat iseloomu solvata nii, et ta on sulle vihane eluaeg — esiteks, ja teiseks — ta muutub morniks maailma ebaõigluse ja õeluse üle. Ja on meil morne vaja? Neid on juba niikuinii, nad õnnestavad meie rahvastervikut, takistavad ülesehitavat tööd. Seevastu aga õnnelikule inimesele üteldud hea sõna muudab ta meeleolu veelgi rõõmsamaks, annab talle optimismi, elujõudu. Inimene tunneb, et ta pole maailmas ükski, et talle tuntakse kaasa, et kaaskodanikud suhtuvad temale heatahtlikult, soovivad talle head.

Kõik need väited pro ja contra läbi arutatud, jõudsimel õnnelikule tulemusele: sobivaim aeg uue aasta õnnitlusteks on aasta esimene palgapäev. Kui vaadata inimese tuju ja meeleolu, ta hingelise olukorra kõverjoont, siis näeme, et kulminatsioon hakkab tekkima enne jõulul palgapäeval, jõuab kõrgpunktile pühade ajal, siis teeb väikese või suurema languse, et vana-aasta õhtul pisut tõusta, ning sellele järgneb lootusetu langus kuni 20. jaanuarini, mil kõverjoon teeb lausa hüppe üles. Missugune moment oleks veel õnnelikum uue aasta õnnesoovideks kui see päev, mil inimene esmakordselt sel aastal tunneb, et ta jälle on inimene, et tal jälle on kaalu!

Õnnitlesime üksksteist vastastikku uue idee puhul ja andsimel pühaliku tötutuse võideldal viimseni oma reformi eest.

20. kuupäeval olime pidulikil meeleolul. Sel päeval algas meie reform, liikumine, mis varsti murrab senised ebaterved traditsioonid ja asendab nad uutega, elukohaste ning otstarbekatega!

Esimene, keda kohtasime, oli ministeeriumi nõunik Roosiõis. Ta loivas suuril sammel kodu poole, muhe nägu ees.

— Tere päevast, Roosiõis! hõikas Sanglepp rõõmsasti. — Head uut aastat!

Roosioks jäi seisma, vahtis muutunud ja otseku kiikhunud ilmel kordamööda meie kõigi otsa.

— See tähendab, kuidas?

— Head uut aastat!

— Hm... täna juba kahekümmes ja... Ja me oleme sel aastal juba kohanud.

— Mis sellest. Peaasi, et täna on kahekümmes. Rõõmus päev. Head uut aastat!

Roosioks astus sammukese tagasi.

— Vabandage... hm-jah... vaadake... ärge olge kurjad... Pühade ajal sai tehtud lisakulutusi ja... need tahavad kõik õien-dada. Ei saa, mitte kuidagi ei saa!

Ja läinud ta oligi.

Aga sellest põlnud midagi. Osakonna-ülem Siilpere oli juba nähtaval. Jälle rõõmsa näoga.

— Head uut aastat, Siilpere!

Siilpere tormas meist peatamata mööda nagu kiirrong.

— Ärge jamage, ei hakka mina teid kõrtsi kutsuma, viskas ta üle õla.

Siis tuli meile vastu vanem raamatupida-ja Voosmaa. Muhe, rõõmus onkel. Vilistas omaette lambeth-walki — oli vist palgapäeva puhul juba väikesed napsid ära teinud.

— Tervist, Voosmaa! Head uut aastat! Kergitasime kübaraid, kõik kolm ja lausisime veel kord siiralt ning soojalt:

— Head uut aastat.

Voosmaa, kes meie esimese tervituse ajal rõõmsasti harkis jalu seisma oli jäänud, tõmbus näost tõsiseks. Või, õigemini, mitte just täpselt nii, vaid veel enam: ta laup läks kipra, põsed punaseks.

Siis pani ta käed puusa ja astus sammu meie poole.

— Tohoo kurat säh! tuli vihaselt ta suust. No on täna päev! Kõrtsis iga nägu tikub aga ligi, et laena raha ja laena raha, sul täna palgapäev. Viskasin vihaselt lõuna alla ühe napsi ja tuln tulema. Lähen kohvikusse. Seal kah, vana Jõmberg tuleb juure, et laena talle kümme krooni. Sülitasin ja tuln tulema. Mõtlesin, et saab tänavalgi rahu, aga ei! Siin kah santlaagrid vastas. Mis te kerjate, kuradi hilpharakad, tehke et kaote.

Astusime umbes kümme sammu tagurpidi. Siis pöördusime ja liikusime edasi. Kaunis kiiresti. Sanglepp piilus vahetevahel üle õla, aga täiesti asjata, sest vana Voosmaa oli pöörnud teise tänavasse.

Sammusime mõtlikult koju.

Jah, ei ole kerge tänapäeval teostada reforme!

E. Oja

Sõna on maanäitejuhtidel

Kullamaal otsin üles ka siinse näitejuhi A. S a m e t'i kes on ametilt konstaabel. Algan juttu nii: — Teie hoolsal juhtimisel on Kullamaa teatriring omandanud hea kuul-suse oma ümbruskonnas ja teie hästikorraldatud õpiline osa näitetrupis on leidnud ka mainimist mitmel pool maateatripäevadel. Oleks seepärast huvitav kuulda mõningaid üksikasju teie trupi tegevusest ja siinsetest töötamisoludest.

— Otseselt üteldes tunnen head meelt neist hindavaist sõnadest ja tahan need edasi ütelda meie trupi liikmeile, kes kõik on asja juures olnud südamega ja on püüdnud pak-

kuda oma parimat. Midagi rabavat meil ei ole, kuid nimetaksin siiski neid pisiasju, mis oleme suutnud seni kätte võita. Olgu kohe tähendatud, et teatriringil on tulnud pidevalt võidelda kohapeal maateatri kui niisuguse mõtte eest ja teha pidevalt selgitustööd selleks, et tõkestada alaväärtuslike näidendite lavale sattumist.

Juba mõningaid aastaid töötame kindla teatriringiga, kes mängib kogu ümbrusele. Trupp koostab igal aastal tegevuskava kus peale õpilise osa on kindlaks määratud ka etendused kogu aastaks. Isegi päevad on ette nähtud, mil etendused toimuvad. Män-

Eesti Haridusliidu deklamatsioonikursusest osavõtjad k. a. jaanuaris.

gime suflöörita juba ammu. Olgu veel kord kinnitatud: etteütlejakasti kaotamine lavalt on annud mänguliselt väga häid tulemusi. Saime hiljuti ka ringhorisondi võrra rikkamaks, ja kui ma ei eksis, siis on see Läänemaal esimene sellane seadeldis. Trupis on keskmiselt 20 liiget. Loomulikult on koosseis igal aastal väikeselt muutuv: suurenemist näitab meestegelaste arv, kahaneb aga naistegelaste pere.

— Kas trupil on ka oma kindel kodukord, küsin.

— Oleme töötanud kindla kodukorra alusel juba aastat 7. Kodukorra kavandi saime E. Haridusliidust, mille töötasime ümber oma olude kohaselt. Peab ütleva, et kodukord on väga palju kaasa aidanud korralikuks tööks. Proovidel käimine on kujunenud korrapäraseks: juba aegsasti teatatakse näitejuhile või trupivanemale, kui ei saada tulla proovile, nii et asjata ootamine mõne tegelase pärast on meil juba kujunemas minevikuasjaks. Trupi tegevusraamatusse kanname sisse ka hilinemised ja proovidest puudumised. Näidendite kallal oleme teinud keskmiselt 15—20 proovi, misugune arv on kujunemas enesestmõistetava-

vaks iga lavastuse kohta. Iga lavastuse kohta koostame pärast aruande ja korraldame ka omavahelisi arutelusid lavastuse kordamineku kohta. Need sõnavõttud võtavad väikeselt arvustamise värvingu.

— Kuidas on lood pidude sissetulekuga?

— Mängu paranemisega on hakanud ka sissetulekud paranema, suurenema. Puhas sissetulek peost on Kr. 80.— kuni Kr. 100.—. Igalt seltsilt oleme võtnud peo puhul väikest maksu lavakuludeks, lava korrasoiuks. Tegelikult on sundinud seda tegema, ja seltsid peavad ka seda loomulikuks. Saadud summast kulutab trupp teatava osa lavakirjanduse muretsemiseks. Trupi raamatukogus leiab aset peagu kõik Eestis ilmunud lavakirjandus.

— Teie soovid oleksid?

— Sooviksin, et iga näidendi raamatute komplektiga oleks kaasas üks režiiraamat (puhtad lehed vahele köidetud). Oleks hea, kui võimalduks asja nii korraldada, et režiiraamat jääkski näitejuhile või näitetrupile. Kui hiljem tahetakse korraldada lavastust, siis on see väga lihtne, kui režiiraamat on olemas. Senise korra juures aga

tuleb alati mängu kordamisel teha uus reži. Me oleme seni alati ühe raamatu teinud režiiraamatuks, köites sellele valgeid lehti vahele, ja selle lihtselt endale jätnud, maks-tes raamatu hinna laenutajale välja. Sellaste režiiraamatute annetamine või kinkimine laenutaja poolt raamatute kasutamise puhul ei peaks laenutajale-kirjastajale valmistama erilisi raskusi, kui vaid tahetakse. Jul- gen seda lähemas tulevikus siiski loota.

*

P. P u u s e p p, Paatsalu hariduskultuuri seltsi näitejuht, ametilt õpetaja. Jutuaja- mine maateatri asjust tekib Haridusliidu ruumes, kuna intervjuueeritav on parajasti arutamas küsimust, kuidas korraldada Lõu- na-Lääne maateatripäeva.

— Trupp on meil olemas juba ammu ja tööd teeme kah mehe moodi. Kahjuks ei ole Haridusliidu näitekunstikursused veel ula- tanud meieni, mida töö edukuse mõttes hä- dasti vajaksime. Vastastikuste külaskäigu- etenduste korraldamiselt võime isegi natuke uhkustada, kuna oleme seda teinud juba pikemat aega heade tagajärgedega. Asja oleme korraldanud nimelt nii: moodustasi- me Lõuna-Läänemaa haridusseltside liidu, mille juure kuuluvad näitetrupid vas- tava kokkuleppe kohaselt korraldavadki vastastikku külaskäigu etendusi. Olgu lisa- tud, et 5. a. on meie „haridusliit“ töötanud võrdlemisi heade tagajärgedega.

— Kas ei tule ette sellast „külapatrio- tismi“, et võõraste peole ei minda, nagu seda mõnelt poolt kurdetakse.

— Ka sellega oleme arvestanud: kassa jääb iga külaskäigu-etenduse puhul kohale. Siis pole karta seda: võõraste peole me ei lähe, viivad meie nurgast raha välja ja tee- vad meie nurga seevõrra vaesemaks. Kül-askäigu-etendustega on ka raskusi — need on teoolud, sest liiklemisabinõudena oleme ka- sutanud peagu eranditult jalgrattaid ja ho- buseid. Sõit toimub muidugi igal tegelasel „oma kirjade ja kuludega“.

— Kas ei juhtu seda, et õpite korraga mitmes trupis üht ja sama näidendit? küsin.

— Sügisel enne hooaega tulevad näite- juhid kokku ja koostavad ühiselt kava selle

kohta, mida igal trupil tuleb mängida käes- oleval tegevusaastal.

Sageli olen kuulnud kurtmist, et näite- truppidesse ei ole juurevoolu uute jõudude näol. Meie selle üle küll kurta ei või: saa- me vajaliselt „värsket verd“ noortetrupist. Viimasesse suunatakse kohe pärast kooli lõpetamist kõik need noored, kellede juu- res juba koolis oli märgata vastavaid kaldu- vusi. Noorte trupp tegeleb noorsoonäiden- dite lavastamisega ja seal leidub rohkesti häid jõude. Kahjuks ei ole meil häid noor- tenäidendeid.

— Kas ka teil on näitetrupp selleks „rat- suks“, mille abil seltsid ainult hangivad sis- setulekuid?

— Ei. Pidu ei anna meile ülejääke, tasub vaid korraldamiskulud. Või kui ongi jää- ke, siis on neid nii vähe, et need ei vääri erilist mainimist. Oleme hakanud otsima teisi võimalusi seltsides sissetulekute han- kimiseks. Etenduste arvu oleme tunduvalt kärpinud ja nende ülesanne on peamiselt ümbruse kultuuriliste tarvete rahuldamine.

— Kas mõned trupid ei paku külaskäi- gul kehva „külakosti“ hea mängu vastu?

— Ei, enam ei tule seda ette. Tekib ju võistlusmoment ja seetõttu püüab igaüks välja panna oma parima. Tegime ka katset eraldada tantsu etendusest. Pean awalikult tunnistama, et see ei andnud soovitud tule- musi. Ja lõpuks: pole ju ka selles midagi karjuvalt halba, kui pärast etendust leiab aset väike „jalakeerutus“.

*

Pr. H. L i i v a k, Harku haridusseltsi näitetrupi näitejuht. Kohtan energilist nais- näitejuhti Harku vallamajas (vallasekre- tääri abikaasa) näitlejale osi jagamas.

Pr. Liivak tutvustab mind lahkesti siin- se näitetrupi tegevusega. Nähtub, et ka proua on õige tugevasti nakatunud „lava- haigusest“: ta ei ole pidanud kalliks aega, mis on kulutatud ümbruskonna näitekunsti taseme tõstmiseks. Ja see on ka andnud häid tulemusi.

Muide, huvipakkuv oli näitetrupi pildi al- bum „Näitetrupi tegevus pildis“. Siin leidu- vad pildid näitetrupi iga-aastastest koossei-

Säreu-Lutsu »Vaikne nurgake« Tööliseatriis

sudest, igast lavastusest stseenide kaupa, üksikuist tüüpidest jne.

Sellast albumit tuleks soovitada teistelegi näitetruppidele, kus pildistamisvõimalused seda lubavad.

Trupi tegevusraamatust võis ka näha, kuipalju trupp on saanud sissetulekut ja

milleks see on kulutatud. Nimelt võtab trupp igalt seltsilt peo puhul Kr. 10.— trupi heaks. Saadud summa on kulutatud peamiselt vastava lavakirjanduse hankimiseks.

Proovideraamatust nähtus, et hilinemised proovidele viimasel aastal on muutunud õige haruldaseks.

Karl Laane

Juhtkonna probleemist vabaharidustöös

Kuigi vabaharidustöö oma põhiolemuselt peab arvestama eeskätt kõigi asjaosaliste v a b a t a h e t ja sellest lähtuvaid vaimujõude ja püüdeid, suunates just nende arenemiseks peamist tähelepanu, ei tähenda see kaugeltki seda, nagu tekiksid need iseendast või ainult juhuslikul teel. Need loovjõud vajavad äratamist, organiseerimist ja tegevuse rakendamist. See ongi vabaharidustöö tähtsaim ülesanne. Me ei tarvitse kaugeltki joojada mingist moodsast juhikultusest, et olla veendunud, kuivõrd oluline on üksikute eestvõitlejate, organiseerijate

ja „tulekandjate“ osa kultuurses arengus, kuigi nende tegevusviljast suurim ja kauneim on vahest see, kui suudetakse rahvahulkades äratada, korraldada ja liikuma panna neis olemasolevaid uinuvaid vaimseid jõude.

See viimane kindlasti ongi vabaharidustöö juhi tähtsaim ja peamine ülesanne, mitte aga see, et ta peaks ise kõike piasiasjadeni ära tegema. Nõnda kadudes nende piasiasjade rägastikku ja kaotades silmist sihigi jääb lõppeks üle vaid resigneerudes taltuda ja nii „las-minna“ meeleolus lüüa kõigele

käega. (Jah, tõsi, tihti tingivad seda küll oludki.) Arusaadavalt ei saa vabaharidusjuhid eralduda tegelikest pisitõistki, pidades meeles, et eeskuju suudab kaasa haarata enam kui seda kunagi suudaksid teha ainult õpetamised ja käsutamised-kamandamised vaimsetel aladel.

Sellaselt tuntud vabaharidustöö nõuab kindlasti ka vastavat arusaamist ja ses vaimus häälestatud tegelasi. See on, võiks öelda, eriline suhtumine haridustööle üldse, nähes ja tunnustades selles eeskätt algatusvõimelise huvi ja loova aktiivsuse väärtust, mitte aga peamiselt mugava positsiooni kindlustust, nagu seda tihti näeme. Pole kahtlust, et selles sihis on meil veel palju püüda. Selles tuleb ka näha üht olulisimat põhjust asjaolule, millest viimasel ajal õigustatult on tehtud rohkesti juttu, nimelt vabaharidustöö juhtkonna küsimusele kui tähelepandavamale ja akuutsemale probleemile vabaharidustöö alal.

Küsimus väärriks põhjalikumatki käsitelu. Siinkohal lubatagu puudutada mõnd, allakirjutanu arvates olulisimat, asjaolu.

Esiteks vabaharidustöö juhtkonna, kui nii võiks öelda, kriis, ei ole tingitud mitte sellest, nagu oleks vastavaid juhtide kohti või vajalisi haritud jõudegi vähe. (Meil kõneldakse, kuigi tunduva liialdusega, isegi „haritlaste ülirohkest“!) Palju rohkem mõõduandvad on asjaolud, kuidas on seltskondlikud avaldused üldse ja omavahel korraldatud ja kuidas on jagatud tegelaskonna töökoormus, kuidas suhtuvad juhtivad tegelased ise oma rahvuskultuurilisile ülesandele ja mil määral peab silmas ja võimaldab haritlaskutseile (ja ka tavaliseks eluks) ettevalmistus vabaharidustöötegelasilt nõutavate teadmiste-oskuste ja omaduste arendamist.

Ilmneb järjest selgemini, et me ei saa küll kurta mitmesuguste seltskondlike orgide ja ettevõtete vähesuse üle (kuigi tänapäeva diferentseerunud elus ei saa pidada õigeks ka nende drastilist koondamist ja liitmist), vaid selle asemel vajame kahtlemata mitmekesiste org-ide tegevuses ja kultuuriaktisioones suuremat jõudude koordineerimist ja rakendamist

kuigi kultuuriarengu suhtes olulisemale.

See ei tähenda muidugi seda, nagu peaks kõik toimuma vabaalgatust halvavalt üksnes mingi üldise šablooni järgi (see oleks vastuolus vabaharidustöö olulisimate põhimõtetega), vaid — et vältida asjata jõudude raiskamist ja kahjustamist, neid juhtides vajalisimale ja olulisimale. Väga hästi mahuvad ka mitmekesised erialalised huvid ja avaldused omavahel koordineeritud kultuuritervikusse. Selleks aga on vaja (ka vastavais keskusis) enne muud õiglaselt respektierivat suhtumist ka teiste org-ide tegevusele. Kui palju häid ja vajalisi püüdeid on meil läinud tühja lihtselt jonnilt pärast, otsekui kartes, et need teostamisel võiksid olla ühenduses mõne teise, mitte oma nimega! Paraku näeme veel nüüdki, kus vastastikku respektieriva koordineerimise vajadusest on juba aastaid tõsiseid jutte olnud, et mõnelgi pool arendatakse kavakindlat tegevust, otsekui võidujooksu, mitte ainult selleks, et oma kultuurilisi ideid edasi kanda, vaid et tihti juba kujunenud org-e ekspansiivselt välja tõrjuda, küsimata, kas selleks pühendatud energia on otstarbekohane ja missugust moraalset mõju see võib avaldada tegelasile, kes oma asja on seni ajanud parimast tahtest ja idealismist kantuna. Ei saa salata, et ka mõned hoogtöö aktisioonid, kui need muutuksid liig sagedasiks, võiksid saavutada vabaharidusjuhtide suhtes isegi soovidele hoopis vastupidiseid tulemusi, tehes tuimaks ja ükskõikseks oma rohkusega, jättes tihti ka vähe võimalusi pidevamaks ja järjekindlaks seesmiseks arendavaks tegevuseks. Kuigi ka aeg-ajalt toimuvaist eriaktisioonest ei saa mööduda, on vajaline, et nende teostamine ühtuks tavalise tegevusega harmooniliseks tervikuks.

Suur osa vabaharidustöö edukusest on olenev sellest, kuidas suhtub sellele juhtiv tegelaskond. Siin ei ole mõõduandev mitte üksnes tegelaste arvuline rohusus, vaid suurel määral nende suhtumisviis ja muidugi ka isiklikud omadused. Mis puutub aga viimasesse küsimusse, siis ei ole küll vabahariduse ülesan-

E. Vaiguri »Trump lamooriga« »Ugala« lavastuses

ded midagi ebatavalist, mis nõuaksid täiesti erilisi või haruldasi võimeid; tähtsaim on kindlasti huvi. Millega seletada näiteks asjaolusid, mida tegelikkuses võime sageli tähele panna, et ühes kohas üksainus haritud jõud koha peal on suutnud oma tegevuse kaudu arendada väga hinnatavat ja tulemuslikku vabaharidustööd ja luua kultuurilisi traditsioone samal ajal, kui teisal, kus tegeleb kümnekond koolitatud inimest, ei näe kuigivõrd rõõmustavat, küll aga palju seda, mis otsekui karjuks korraldamise järgi? Siin ei saa vabandada ainult töörohkusiega. — Andes au igasugusele kultuurilisele tööle, tunnustades tõe, et tänapäeva haritlaskutsed ise nõuavad palju rohkem energiat kui varem, tohiks eelmainitud asjaolu tõendada, et peale kutsetöö jääb siiski igal tegelasel heal tahtel võimalusi ka vabaks tegevuseks. Ja seda mitte ainult selleks ja sellaselt, et üksnes teisi õpetada ja „ennast teistele jagada“, vaid see on vajaline ka endale — kui mitte muuks, siis vähimalt selleks, et süveneda tegelikusse kultuuriküsimusisse, et hoida endagi vaimu liikvel.

Rahvahariduse seisukohast ei ole ka sugugi ükskõik, missugusiks seltskondlikeks avaldusiks me oma vaba energiat pühendame; kõike ei saa ometegi tituleerida vabaharidustööks. Peaks olema arusaadav, et haritlaskutseile, eriti õpetajaile, on loomulikult lähemal seltskondliku töö haridusihilised ülesanded, mis aitavad kooli püüdeid edasi kanda ja milleks kohustab juba oma kutsetööst lugupidaminegi: tunda huvi, kuidas koolis rajatud püüded võiksid mõjuvamalt kasvada ja areneda pärasises elus ja et need ebasoodsais oludes hoopis ei kaoks.

Meie vabaharidustegelased enamasti ei ole saanud vastavat eri haridust, nii nagu vabaharidustöö ise pole ka kujunenud omaette kutseks. Tähtsamaiks vabaharidustegelaste eeldusiks ja omadusiks on: 1) loov huvi asja vastu, 2) vastavad anded ja võimed ja 3) tegelikud kogemused, praktika. Need on seni olnud ka peamiseks vabaharidustegelaste kvaliteedi määrajaiks ja kindlasti need peaksid igal juhul alati leidma küllaldast arvestamist ja hinda-

mist, kusjuures ei saa unustada, et meie rahvakultuurile on tähtis iga jõud, kel on neid omadusi ja nende osavõtmist ei tohiks tõkestada mingid kõrvalised kaalutlused ja asjaolud.

Tänapäeva vabaharidustöö ülesanded üldises haridussüsteemis on kujunenud seesuguseiks, et need nõuavad rohkemgi kui ainult loomupäraseid omadusi ja kogemusi; need nõuavad kindlasti ka — vastavat ettevalmistust ja järjekindlat enesetäiendamist ka sel alal, kõigi võimaluste kohaselt.

Kuna vabaharidustegelaste ettevalmistamiseks ei ole meil puhtakujulisi erikoole (ja ka nende olemasolu puhul ei saaks need kõiki vajadusi rahuldada), siis vastav ettevalmistuse küsimus peaks küll huvitama kõiki õppeasutusi, eeskätt aga haritlaskutseid-ettevalmistavaid. Seni on küll jäänud mulje, nagu oleksid kooliharidus ja vabaharidustöö otsekui kaks hoopis omaette maailma, millede vahel pole orgaanilist ühendavat sidet. Ses asjaolus allkirjutanu arvates ongi üks olulisimaid põhjusi, miks suur osa haritud jõude mitmesuguseist kutseist (jah, isegi õpetajaist!) suhtub vabaharidusavaldusile ükskõikselts.

Arusaadavalt ei ole siin ruumi küsimust lähemalt vaadelda, kuid tohiks olla selge, et näiteks puht- raamatuline õppetöö, kui see ei arvesta õpilaste isetegevuse vajadust nii nende omades tegevusringides kui ka jooksvas õppetöös, ei soodusta nende omaduste väljaarenemist, mis on vajalised vabaharidustööks. Säärane õpetuslaad soodustab haritlaskutseiski nagu mingi endisaja „antvärgi“ hingelaadi kujunemist, kes saadud hariduse suurimat väärtust näeb vaid isiklikes mugavusis. Kindlasti ei ole see õige, eriti meie noores, ehitavas riigis, kus on tähtis iga tee loova vaimu ja üldse suurema vaimuse äratamiseks rahvahulkades. Selles on haritlaste kutsumus kindlasti palju suurem ja — võiksime öelda — ühiskondlikum kui seda võimaldaks eelmainitud mõttekäik, mentaliteet.

Ei ole küllaldane mitte ainult õpilasisetegevuse arendamine koolides, vaid on ka vajaline, et vastavates koolides (mitte ainult

seminarides, vaid ka gümnaasiumides, kutsekoolides jne.) oleks kavas ka erikursus vabaharidustöö metoodika ja praktika omandamiseks. Erilisel tuleb siinkohal aga veel kord esile tõsta rahvaülikoolide arendamise vajadust, mille tähtsus vabaharidusjuhtide ettevalmistuseks tohiks olla juba igaihele selge.

Ühenduses vabaharidustöö juhtimise küsimusega on viimaseil aastail avaldatud avalikult mõningaid mõtteid. Nendest mõned aga tunduvad siiski oluliselt ekslikena. Nii näiteks on isegi nõutud, et vabaharidustöö juhtimise ülesande kohtadelgi peaksid teostama vastavad kesk-org-ide töötajad või et selleks peaks palgatama erijõud, on nõutud õpetajate vabastamist sellest jne.

Ilma et nende küsimuste kohta siin pikemalt sõna võtta, võiks siiski märkida järgmist. Ei ole kuigi reaalne nõue, nagu saaksid keskustes töötavad erijõud ära teha ka kohtadel tegeliku vabaharidustöö juhtimise töö, eriti praegustes oludes. Nende ülesanne saab siiski eeskätt vaid üldiselt olla instrueeriv, kuna kohaliku tegevuse järjekindlam teostamine ikkagi eeskätt kohalike juhtide ülesandeks, juba seepärast, et väljastpoolt juhtimine ei saa olla väga pidev ja et vahetuvad töötajad ei saa küllaldaselt sisse elada kohalikesse oludesse ja vajadusis. Küll aga on selge, et mitmesuguseis eri keskusis töötavate töötajadude vahel on tarviline arendada järjekindlamat koostööd, et nende tegevus vähimalt ei osutuks üksteisele tarbetult vastukäivaks ja sel teel kultuurihuve kahjustavaks. Ka iga erialaline konsulent või instruktor peaks olema kodus vabaharidustöö metoodilisis küsimusis, et vähimalt oma erialade suhtes mitte ainult piirduda vastavate loengute ja kursustega, vaid suuta instrueerida ja organisnerida ka kohalikkude pidevamat vabaharidustööd, seejuures arvestades juba olevaid org-isisid. Sel puhul ei oleks vabahariduse instruktorite võrk üle riigi sugugi väga hõre, vaid võimaldaks järjekindlamat välisinstrueerimist, mis kindlasti on ka vajaline. Et see koostöö võiks teostuda, selleks on arusaadavalt tarviline tihedam isiklik ja kutsealaline kokkupuutu-

mine nende tegelaste endi vahel. Selleks on olnud juba hinnatavaid algatusi näiteks kutseliste vabaharidustegelaste suvipäevade näol kahel eelmisel suvel; samu püüdeid on kannud mitmed teisedki avaldused, nagu näiteks üleriigilised õpiringide päevad, vastmoodustatud org-ide vaheline õpiringide nõukogu jne. Sellesihilised püüded peaksid edaspidi leidma senisest veelgi rohkem võimalusi ja laiemat vastava tegelaskonna kaastõmbamist.

Mis puutub õpetajate osavõttu vabaharidustöö juhtimisest, siis allakirjutanu arvates ei ole see sugugi tingitud ainult mineviku pärimusest, vaid see on tarviline juba sisuliseltki ja selle katkemine või lõdvenemine võiks tulla ainult kahjuks. Muidugi on tarviline praegusaegsete otsuste kooliülesannete ideede juures õpetajaskonna vabastamine pisi-

üle sandeist, mis aga veel kord rõhutab vajadust isetegevusliku avalduste teel noorte hulgast vajaliste aktiivjõudude juurekasvatamiseks, kes need ülsanded võiksid võtta endale. Kui me seda näeme näiteks Soomes, kus õpetajaskond võib tulla pidule auvõorastena, ja kohalikest noortest teistes kutes on kasvanud tegelikud organisaatorid, siis ei tähenda see seda, nagu oleksid seal õpetajad vabaharidustööst eemaldunud, nad on vaid tõusnud tõelisteks vabaharidustöö juhtideks, kes on suutnud kooli püüdeid kanda ka seltskondliku töösse elava liikumisenä. Ja seda ongi vaja. Pole kahtlust, et seltskondlikus tegevuses vajaliksiks pedagoogilisiks suunitlusiks on õpetajaskond lõppeks kõige asjatundlikum, ja seetõttu talle peabki jääma siin juhtiv positsioon ja ta ise peaks ka olema huvitatud selle kindlustamisest.

H. Lepamäe

Ühe õpiringi rakendus

Kui uudispedagoogika koolis lähtub isikust ja töö rajab isetegevusele, siis ka rahvakasvatus — vabaharidustöö ei saa talitada teisiti. Ka siin peab aset leidma isetegevuse olulisim tunnus — vaba huvi, ise kaasatetegutsemine, ise tulemusele jõudmine.

Toodud momente silmaspidav tööraakendus vabaharidustöös on õpiringiline tegevus.

Õpiringi alustamiseks on niisiis vaja teada liikmete huve. See saab sündida mõnel üldkoosolekul, kus liikmed sõnavõtu korras avaldavad oma soove, milliseid juhatus võtab kaalumisele. Võib ka lähtuda keskelt — juhatajast — kui on kaalutud võimalusi ja on leitud mõneks eriküsimuseks õpingulisi eeldusi (vastav erijuhataja, praktilisi võimalusi jne.).

On hea, kui varem koha peal on korraldatud järjekindlaid loenguid, mis äratavad endaarendamiseks huvi ja annab üle-

vaate asjahuviliste arvust. Ühtlasi aga loengute juures kogetakse selle töökorralduse puudustega ja avaneb võimalus õpiringilise tegevuse paremusele vihjamiseks, tihedamaks huvide koondamiseks.

Mis aineil algavad enamasti õpingid? Kohaseim siin on üldküsimuslik õpiring, sest algul on osavõtjate huvi keskendumata, pealiskaudne. Tegelik töötehnika vajab aga ka koosolekute rakendus- ja kõneoskuslikke teadmisi, mida tuleb tingimata õpiringis käsitada. Nii vahest oleks üks õnnelikemaid alustusi kõneoskus-üldküsimuslik õpiring, kus keskseks aineks on kõneoskus, kuid selle harjutuskõned peetakse mitmesuguseil üldküsimuslikel teemadel ja iga üksiku poolt võimalikult rohkemal arvul. Nii astutakse samm selles õiges suunas, et tegevus pühendatakse ühele alale süvenenumalt ja üldküsimuslik osa nihkub tagaplaanile mõneteistminutiliseks kultuurkroonikaks iga töökoosoleku lõppu. Lisaks — tihe

kooskäämine vajab ka seltskondlikku „lihvi“.

Asja eduks on alati kogemused, kava-pärasus ja organiseeritud väliskord. Nii pole vahest halb tuua tegelikke töökogemusi ning lisada rakendusi, mis praktikas on proovitud.

NN Haridusseltsi „Edu“ Noorterangi kõne-
oskus-üldküsimuslik õpiring.

Raamatud.

Pearamat — J. Rummo „Kõne-
oskus“ (R).

Abiraamatud — A. Trilljärv „Kõne-
kunst“ (T), R. Engelberg — K. Otto
„Hääldamise ja ilulugemise õpetus“ (O).

Käsiraamatud, ringijuhataja poolt
töökoosolekul kasutatavad — E. Muuk
„Väike õigekeelsuse sõnaraamat“, J. Aavik
„Uute sõnade sõnastik“, H. Haljaspõld
„Võõrsõnade leksikon“.

Oleks veel soovitav, et President K.
Päts'i poolt koolidele annetatud „Eesti ent-
süklopeedia“, mis on määratud ka ümbrus-
konnale tarvitamiseks koha peal hangitaks
töökoosolekuil tarvitamiseks, kuna ju hulk
õpiringe töötab koolimajades.

Töökava.

1. Elav sõna ühiskondlikes
eluaavaldusis — isiklikud kokkupuuted
ja vajadused; demokraatliku korra kohus-
tus; seltskondlik ala, elukutsed; vahend kui
niisugune (R 9—10). Kõnest ja kõne-
oskusest üldiselt — kõne mõiste;
hea kõneleja; mis sisustab kõne; kõneos-
kuse ajaloolisi näiteid; kõneteooria laad
(R 11—14).

2. Kõne koostamine — kas val-
mistuda? (R 33—36; 39); peast, paberilt,
vabalt (R 63—70). Valmistamise
lähtekohti (R 40—42; T 118—120) —
koosseis, osad (R 48—56); välisvorm (R
96—98); viimistlemine (R 60—62).

3. Kõneks valmistumise si-
sulisi põhinõudeid (R 15—18) —
väljendusoskus (R 19—24); materjali kogu-
mine (R 46—47; T 96—102); välised
nõudeid — hääldamine (R 25—
27; T 103—105; O 10—12; 17—21); keel
(R 28—32; T 106—110); võõrsõnad (R 99

—100). Üldisi nõudeid — esinemi-
sest kuulajaskonnale (R 82—95).

4. Kuulajaskond — milleks val-
mistume (R 40—42); kuulajad (R 43—44;
T 116—117). Massipsühholoogiat
(R 131—151).

Mitmesuguseid pudemeid
edasisteks üksikteemadeks —
vaidlus (R 117—125; T 113); palavik (R
72—81); vahelehiidud (R 106—110); kest-
vus (R 11—116); kõnelemiskoht (R 45; T
105); toon (R 100—105); erihäälikute vigu
(O — „h“-49; „s“-51; „r“-57—58; peenen-
dus — 63—64).

Toodu on õpiringi oma nõuete järgi muu-
detud kava, mida sageli tuleb kohtadel teha
ja mis on paiguti soovitavgi (lähtumisenõu-
ded!). Selle kava juures saab alata juba 3.
töökoosolekust üldküsimuslikel teemadel
harjutuskõnedega; mõnede üksikkatsetega
— harjutustega (lugemiskatsed, kavaerit-
lusi, stiilijälgimisi) saab alata ka varem.
Seega peaks kava olema küllalt painduv,
mitmekesistele huvidele vastav kui ka elav.
Eriosa tegevusse põimimiseks moodustab
töökava järgmine lisa.

Harjutusi ja elustusvõtteid. Keskus-
telumäng — R. Kangro-Pool, H. Raha-
mägi: „Moodsa elu leksikon“ lk. 518. Sõ-
namõistatamist — eelm. rmt. lk. 518
—522 või A. Kalamees: „Valik eesti rahva-
mänge“, lk. 7. Stiilseid lugemis-
palu — valitud kirjanduspalakesi stiili
harjutuseks ka lugemiseks tavalise kõnetoo-
niga (mitte „koolipoisilikult“), pilk raama-
tult „lahti“. Sünonüüme ja luge-
mist nende tarvitamisega —
leida teatud mõistele mitmeid lähisvarjun-
diga sõnu. Ilmekuskatseid — võrd-
lus, piltlikkus — mõnest avalikust
sõnavõtust (ajakirjandus) leitud võrdlu-
sele leida uusi piltlikkuse võimalusi. Kiir-
referaate — lühikõned üleskerkinud
teemadel vähese mõtlemissaja järele. Kes-
kustelu antud olukorras — ole-
tatavil kokkupuuteil kaaskodanikega jutle-
mist (rong, matk, pidu...). Definit-
sioonid — mõistete eritlusi.

Kõnesoleva õpiringi meelelahutuskava
ei eita tavalist seltskondlikku osa töökoos-

olekuil (deklamatsioon, ühislaul, tants...), kuid on eriti märkimisväärne selle poolest et meelelahutusvõtted on ühtlasi ringi sisulise tegevuse teenistuses.

Edasi on soovida, et üldkõnealuslikud teemad varakult õpiringlaste poolt nimetataks, mis neid huvitaksid, või juhataste poolt püstitataks teaduslikuks liikmete arendamiseks. Nii võimaldab see parema ettevalmistamise kui ka rakendab asjaosalised pidevale tööle. Kõnesoleva õpiringi kavast näit.: „Usust ja uskumisest“ — kiirreferaat hr. N. N., mille läbirääkimisist ettevalmistatav teema „Muistsete eestlaste vaim“ — hr. N.

N., materjaliks — O. Loorits: „Eesti rahvausundi maailmavaade“, K. A. Hindrey: „Urmas ja Merike“ ja M. Metsanurk: „Ümera jõel“.

Lõpuks veel, et töörakendus toodud õpiringis on mahutatud ühte tegevusraamatusse (kaustik): raamatute nimistu, kava, elustusvõtted, soovitud teemad, andmed üksikuist töökoosolekuist ja ringlaste nimistu ühes nende töökoormise ning jaotusega. Viimase tabeli vorm on toodud E. Haridusliidu õpiringide 1938/39. a. premeerimistingimusi punktis 3 hariduskonsulent K. Laane poolt täiendatuna.

Mitmesugust

Uus näidend E. Vaigurilt

Eesti Haridusliidu kirjastusel on ilmunud Enn Vaigurilt uus komöödia 3 vaatuses (4 pildis) „Lõukoerte koopas“. Seekord viib paljumängitud „Kraavihallide“, „Trump lamooriga“ j. t. autor meid sügavasse metsakolkasse, kus neli tahumata, metsikut ja inimpelglikku venda elab laostunud talus oma haiglase emaga. Tallu satub siis poolkogemata vilgas ja elurõõmus tütarlaps Vilja. Nüüd algab pinev huumoririkas tegevus: kõik neli venda heidavad õnged välja. Kuid pole edu jõhker-metsikul Pärdil, ei vea laisal ja maial Kaalul ega pisut puudulikul gitarrimängijal Valdil, vaid tüdruku võidab tööarmastaja ja häbelikult sentimentaalne Tõnu. Metsakolkasse aga on toodud elu — poistest saavad pinevate intriigide ergutusel teotahelised mehed, kes on valmis kõigeks.

Lavapildiliselt ei esita „Lõukoerte koopas“ suuri nõudeid. Siin on vaid kaks dekoratsiooni: 1. ja 2. pildis õu väliköögiga ja aidaotsaga ning 3. ja 4. pildis palkseintega elutuba.

Kuna autor teose enne trükkimist on mitmel korral ise lavastanud, siis on see varustatud rikkalikke režii märkmetega, mis võimaldavad vähese vaevaga tükki edukalt lavale seada. Ent hoolsat tööd nõuab „Lõu-

koerte koopas“ sellegipärast, kuna neli venda on kõik eri karakteriga, samuti kolm naist ja politsei. Koomika dramaatilisusega

*Kuidas autor seda ise näeb!
(E. Vaigur Pärдина oma näidendis
„Lõukoerte koopas“)*

läbi põimitud, võimaldab see näitlejaile tänu-likke mänguvõimalusi ja publikule tuju-ja elamusrikka õhtu.

Näidendit laenutab Eesti Haridusliit.

Märkusi lavastajale:

Kui mõnel pool lava väiksuse või deko-ratsioonide puuduse pärast pole võimalik esimeses vaatuses kõõki ühes tuleasemega jne. lavale tuua, siis võib seda vägagi edu-kalt asendada lihtsalt kulisside varjust pais-tev tulekuma. Kõõgiga seotud tegevuse

peab siis üle tooma pingi juure või kivi-varemeile, mis on kõõgi kõrval.

Teises vaatuses nõuetav partega rehetu-ba on mõeldud suurematele lavadele, liht-samates oludes aitab harilikust palkseint-ega talutoast. Ka suure ahju võib asendada väiksemaga, kuid siis peab Pärdi peitupu-gemise stseeni lavastama ahju taha, mis, muide, näitlejaile annab isegi paremaid mänguvõimalusi. Vastavad sõnad tekstis on kerged muuta.

Raamatute annetamise aktsioonist

Raamatu-Aastal algatati raamatute annetamise aktsioon, mis seisib raamatu annetamises oma kodu- või sünni-koha koolile ja raamatukogule. Sellest hoo-limata, et üritus oli uudne, andis aktsioon häid tulemusi, rikastades kaunike arvu võrra meie koolide ja seltside raamatukogu-sid. Eriti hääd olid tulemused neis kohta-des, kus koolijuhatajad ja avalike raamatukogude juhatajad olid asja läbiviimisele asunud südamega ja kavakindlusega.

Ka Raamatu-Nädal võttis oma ülesan-deks raamatute annetamise aktsiooni jatka-mise ja selle kujundamise pidevaks. Tuleb kõik teha selleks, et raamatute anne-tamine oma sünni- või koduko-ha koolile ja avalikule raama-tukogule kujuneks kauniks tra-ditsiooniks, mis olgu väikeseks auko-hustuseks igale kodanikule, kes peab lugu oma kodumaast ja rahvast.

Koolijuhatajad ja avalike raamatukogude juhatajad võivad siin palju ära teha sel-leks, et seltskonna osatähtsus raamatukogude täiendamisel kujuneks mõjuvaldavaks. Es-majoones peab asjasse usku olema ja tei-seks peab asja läbi viima kavakindlusega. Asja kergendamiseks on komitee välja töö-tanud järgmised juhtnõidid.

1. Koolide osas.

Esmajoones tuleb koostada nimekiri raamatute kohta, mida kool vajab. Selle koostaks koolijuhataja ja see

leiaks täiendamist õppenõukogu koosolekul. Nimekirja koostamisel tu-leks silmas pidada ka seda kirjandust, mida õpilased vajavad teatava aine süvendami-seks. Ilma kindla nimekirjata ei anna raamatute annetamine vajalikke tulemusi, nagu RA kogemused tõendasid. Esines näiteks järgmisi juhtumeid: inimesel oli tahe kinki-miseks, kuid seda pidurdas see, et ei teatud, mida kinkida. Lisaks sellele annetati raamatuid, milledega kogudel midagi polnud peale hakata. Peame tegema kinkimise kinkijale õige lihtsaks seega, et laseme tal kindlaks määratud nimekirjast valida, mida ta soovib kinki-da. Nimekirjas olgu muidugi ära märgitud ka raamatute hinnad. Nii jääks kinki-kijal kas võimalus ise osta annetatud raamatud või ta, andes vastava summa, laseb seda teha koolil või Tallinna keskusel! Igal juhtumil varustatakse raamatukinkija ni-mega.

Teiseks tuleb koostada nimekiri annetajate kohta. Siin tuleksid esijoo-nes kõne alla: 1) kooli endised õpilased, kes elus on edasi jõudnud; 2) siis lasteva-nemad; 3) kohalikud majanduslikud orga-nisatsioonid ja asutused; 4) valla jõukamad kodanikud jne. Kohalike olude tundjana, leiab koolijuhataja veel teisigi, kelle poole pöörduda. Kohalike elanike poole vastava nimekirjaga pöördumine ei tee ras-kusi.

Neile, kes asuvad väljaspool valla piire ja kellede poole tuleb pöör-duda vastava kirjaliku sooviavaldusega, nei-

le tuleb saata seejuures ka raamatute nimekirja, mida neilt palutakse (nimetada 4—5 raamatut või rohkem, kuidas lootus saada), kusjuures loomulikult neil võimalus jääb ka oma valiku järele väljaspool nimekirja saata, mida tuleks kirjas mainida. Raamatute saatmine koolile või raamatukogule siin toimugu Tallinna keskuse kaudu.

Annetajate nimekirja läbivaatamine ja täiendamine toimuks õppenõukogu ja hooldekogu ühisel koosolekul, kusjuures oleks soovitatav koosolekust osa võtma paluda ka veel teisi, kes võiksid asjale kasuks olla.

Mõlemast nimekirjast tuleb saata ära kirjad Tallinna keskusele. Raamatute nimekirja vajab keskus selleks, et ülevaadet saada, mida kool üldse vajab, ja teiseks võimaldub ära märkida, kuipalju sellest on saadud. Annetajate nimekirjast vajab keskus ainult seda osa, mis puudutab väljaspool valla piire asuvaid annetajaid, et neid ka omalt poolt vastavate kirjadega mõjutada ja nende tähelepanu juhtida sellele väiksele aukohustusele.

Side Tallinna keskuse ja koolide ning avalikkude raamatukogude vahel raamatute annetamise aktsiooni läbiviimise asjas peab kujunema kõige tugevamaks, ja keskusel peab olema annetuse teostamisest täielik ülevaade. Seepärast tuleb teatavate vaheaegade järele teatada keskusele, kes on annetanud, kui suure summa eest.

Ennekõike tuleb pind selleks ette valmistada, et annetaja võtaks annetamist väikese aukohustusena ja hääteona, meie tuleviku (noorsoo) hääks. Siis ei oleks seda karta, et asi võtaks nagu kerjamise ilme. Koolijuhataja kavakindel ja osav algatus võib siin palju ära teha, et see raamatute annetamise komme muutuks ilusaks traditsiooniks. Meie riigijuhid on oma hindavad sõnad selle aktsiooni kohta ütelnud ja ka oma annetus-tega ilusat eeskju näidanud.

2. Avalikkude raamatukogude osas.

Avaliku raamatukogu juhatajal tuleb samuti koostada vastavad nimekirjad raamatute ja anneta-

jate kohta. Raamatute kui ka annetajate nimekirjad arutatagu läbi raamatukogu toimkonnas või nõukogus.

Raamatute nimekirja koostamisel peatagu silmas avalikele raamatukogudele soovitatud raamatute nimestikke, kusjuures ärgu unustatagu ka populaarteaduslikke raamatuid. Loomulikult tuleb tänuga vastu võtta ka raamatuid, mida koostatud nimekirjas pole mainitud.

Raamatukogu juhatajal katsuda leida sobiv moodus, kuidas läbi viia tulemusrikkalt raamatute annetamise aktsiooni, silmas pidades sääljuures neid põhimõtteid, mis mak- savad koolide osas. Raamatukogu juhatajal ühes toimkondadega või nõukogudega on siis võimalik väga palju ära teha, kui asja juurde asutakse kavakindlusega.

Raamatukogu juhatajal tuleb saata andmeid teatavate ajavahemike järele Tallinna keskusele, nii ettevõetud sammudest kui ka nende tulemustest. Ka püüab keskus lahendada küsimusi, mis aktsiooniga seoses kohapääl üles kerkivad.

*

Olgu muuseas ka mainitud, et tänukirjade saatmine annetajaile on enesestmõistetav.

Ka koolide õppejõud kasutagu selle propageerimiseks igat võimalust ja pandagu ka teisi seda tegema.

Materjalina olgu siin nimetatud „Raamatu-Nädala juhistes“ toodud järgmisi artikleid: J. Jaik — Annetagem raamatuid, A. Leinjärv — Raamatukogunduse päevaülesannetest ja E. V. Vender — Raamat rahva teenistuses; neis puudutatakse raamatute annetamise küsimusi ja ka võimalusi, milliste lugemine võib äratada mõnegi hää ja uue mõtte.

Olgu tähendatud, et RN lõpp ei tähenda raamatute annetamise aktsiooni lõppu, ei — see kestab edasi. Komitee ja keskus kujuneks pidevaks, kes pääle raamatute tahab propageerida ka teiste kunstiesemete kinkimist koolide ja seltside mitmesugustel tähtpäevadel jne.

Raamatute annetamise keskuse aadress: E. Haridusliit, Uus tän. 2—3, Tallinn.

Eesti Mängud

16.—18. juunini 1939.

Eeloleval suvel korraldab Eesti Spordi Keskliit koos asjaomaste eriliitudega Tallinnas Eesti Mängud. Et need mängud kujuneksid kõiki eestlasi ühendavaiks rahva vaimse ja füüsilise jõu organiseerimise ja pidupäeviks, selleks Eesti Haridusliit kutsub kõiki oma liikmeskonna mitmesuguseid vastavaid huvirühmitusi ja noorteringe järgima E. Spordi Keskliidu osavõtu üleskutset.

Eesti Mängude komiteesse kuuluvad: riigisekretär hr. K. Terras, hrad O. Piirsalu, O. Köster, A. Anderson ja V. Prii. Mängude tegelikeks läbiviijaks on Eesti Mängude Võimlemis- ja Rahvatantsu Toimikond. Tehnilisteks juhtideks on meie parimaid erijõude: E. Idla, K. Eiling, A. Vesterblom, S. Kanter, E. Tække, J. Hinno, E. j. A. Lepp ja U. Toomi.

Kavas on massettekandeid meestelt, naistelt ja rahvatantsijalt; valikrühmade ettekandeid meestelt ja naistelt ja sõjalise iseloomuga massettekannet meeskaitseliitlasilt. Kõigi tegelaste, kooride ja orkestrite kaastegevusel leiab aset mängude lõpplavastus „Mu kodumaa“.

Harjutused on koostatud üksteisest väljaarenevaina, mistõttu need on kergesti õpitavad ka vähekogenuile; pealeselle moodustab kava keha läbitõotava harjutustiku-terviku, mistõttu ta omab omaette keha arendava väärtuse. Nii saab massisenemisist osa võtta igaüks, kel on vaid huvi ja tahtmist. Juhid ja alatised rühmad rikastuvad aga uue töömaterjaliga, neid võimaldab täiendada erikursusil kui ka saada näpunäiteid kohtadel paremate alatundjate poolt.

Riietus esinemisel on: naistel — helesinine, meestel — valge kostüüm ja kaitseliitlasil — vorm. Rongkäigus võib kasutada õigekavandilist rahvusriiet, mehed veel — esinemisriietust ja naised — erilist (ka mujal kasutatavat) valget kleiti. Riietuse kirjelduse, lõiked, tellimis- ja ostusoodustused saab registreerimisel avaldatud soovi peale.

Üksikasjalisi teateid ja registreerimislehti saab: Eesti Võimlejate Liit, Estonia pst. 15—4 (või postkast 87), Tallinn. Registreerimistähtaev on 31. jaanuar 1939.

Ärgu keegi jäägu eemale Eesti Mängudest sel põhjusel, et ta seni ei ole tegelnud kehalise kasvatusega või on seda teinud vaid muuseas! Üksik asjast huvitatut liitugu teisega, pisigrupp ringkonnas mõne teisega. Asja tähtsus võimaldab kergemini saada ruume, kursused ja instruktoreid õpetavad

mõne agarama liikme kohapealseks juhtijaks!

Kui me oleme tunnustatud laulja rahvas oma laulupidudega, siis meie rahvuse spordikuulsuse suurtraditsiooniks saagu Eesti Mängud laulupidude kõrval või nendega koos.

Eesti Haridusliit.

Loodi õpiringide-nõukogu.

15. dets. mööd. aastal oli koos Tallinnas, E. Haridusliidu ruumes esimene õpiringide-nõukogu koosolek, millest võttis osa 15-st vastavast keskorganisationsioonist ja asutisest 17 esindajat. Koosoleku avas E. Haridusliidu juhataja Ev. Vender. Selgitusi õpiringidenõukogu ülesannetes andtis hariduskonsulent Karl Laane. Nõukogu metoodiliselt koordineeriva organina aitas kaasa õpiringilise vabaharidustöö aredamiseks, süvendamiseks mitmes eriorgides, selleks ühtlasi taotledes ka vastavaid tegelikke võimalusi. Seejuures õpiringide ala arendamiseks tegelike ettevõtete teostamine toimub Eesti Haridusliidu juhataja ja administratsiooni kaudu. Elavais läbirääkimistes kõik koosolijad tunnistasid loodud nõukogu vajadust ja avaldasid lootust, et see leiab kõigi asjaosaliste org-ide poolt weahtlikku suhtumust ja vajjaliste ülesannete teostamiseks kaasaaitamist.

Väikeste muudatustega võeti vastu nõukogu kodukord. Tegevuskava ettepanekud esitas õpiringide-konsulent Karl Laane, milles mängiti üldiselt järgmisi ülesandeid: 1) kõigi töötavate õpiringide kohta andmete koondamine E. H-liidu juurde kui vastavasse keskk kohta, 2) eeltöödele asumine õpiringide metoodilise käsiraamatu kirjastamist, 3) peale mitmesuguste õpiringide kirjastada uus töökava üldhuvitava aine kohta (kodumaa tundmaõppimise või ajaloo alalt) jesselle vastavalt õpiringidele kohandatud aine-põhiraamat, 4) korraldada järgmisel suvel järjekordsed õpiringidepäevad kõigile õpiringide-tegelasile, 5) õpiringide-juhtide lähemaks ettevalmistamiseks korraldada vastav, pikemaajaline kursus, 6) võimaluse korral kirjastada eri brošüürina ülevaade tegelikust õpiringide olukorrast ja nende saavutustest.

Nõukogu juhatus otsustas valida 5-liikmeline nõukokku kopteeritud org-ide esindajaist, suna nõukogu töö toimub E. H-liidu kaudu. Juhatusse valiti: E. d. Kubjas (E. Karskusliit), E. Nugis (Maanoorte Ühendus), Valt. Horm (Õpet. Koda), pr. Samariütel (Maanaiste Keskselts), Aug. Meikop (ÜENÜ).

Nõukogu otsustas senistele nõukogus

esindatud org-idele juurde kutsuda veel 5-e org-i, koja ja ala esindajad, mistõttu õpiringide-nõukogus on esitatud 23 org-i ja asutist: 1) Haridusministeerium, 2) Riiklik Propagandatalitus, 3) Eesti Haridusliit, 4) Eesti Karskusliit, 5) Eesti Naisliit, 6) Maanaiste Keskseks, 7) Kodumajanduskoda, 8) ÜENÜ Keskjuhatus, 9) Põllutöökoda, 10) Maanoorte Ühendus, 11) Kristlike N.M.Ü. Liit, 12) Kristlike N.N.Ü. Liit, 13) Töölisühingute Keskliit, 14) Tööliskoda, 15) Maatöölise ja Väikem. pid. Koda, 16) Eesti Spordikeskliit, 17) E. Lauljate Liit, 18) Ühistegevuskoda, 19) ETK, 20) Õpetajate Koda, 21) E. Õpetajate Liit, 22) Raamatukoguhoidjate Ühing, 23) Virumaa Rahvapäevik.

Iga loetletud org. või keskasutus võib nõukokku saata 1—2 esindajat.

Lähemate tegevuskava ettepanekute väljatöötamine jäi nõukogu juhatusse hooleks, mis lõplikult otsustatakse nõukogu järgmisel koosolekul.

Mustvee hariduspäev.

11. detsembril a. peeti Mustvee haridus- ja sõprusliidu „Ühenduse“ ja Eesti Haridusliidu korraldusel Mustvee hariduspäev kohalikus rahvamajas. Päevast võttis osa seltsi ja haridustegelasi Mustveest ja ümbruskonnast 200-ja ümber. Päeva avas h.-s. „Ühenduse“ esimes V. Sorgus, kes märkis, et sellelaadse hariduspäeva järgi kohapeal on tuntud juba pikemat aega tarvidust, kuna viimane kord on peetud Mustvee hariduspäeva 1922. a., mil püstitatud tähised on aga pea kõik teostatud. Sama teostumist loodab kõneleja ka kõnesoleval hariduspäeval püstitavale ülesannetele.

Päeva juhatusse valiti: koolijuhataja G. Tooming, Männi, Vabasala ja Laiaaru; sekretariaati: E. Alumaa, L. Olev, E. Makar ja N. Tann; redaktsiooni-komisjoni: prl. Palk ja Allik.

Lähema ja asjatundliku ülevaate Mustvee ja selle ümbruskonna vabaharidustöö tingimustest esitas Tartumaa koolideinspektor G. Reial; sellest nähtub, et kohapealne tegevus on olnud võrdlemisi intensiivne, kuigi ei puudu ka mõningaid soovida-jätmissi ja raskusi.

Edasi kõneles hariduskonsulent Karl Laane teemal: „Raamat ja selle osa vabaharidustöös.“ Kõneleja peatus lähemalt raamatu arendavate ülesannete juures, käsitades eriti raamatukogude küsimusi ning ühenduses nendega vabaharidustöö intensiivsemate avalduste vajadust ja võimalusi. Hariduskonsulent Paul Vahi, käsitades teemat „Vabaaja kasutamise probleeme seltsk. tegevuses“, peatus lähemalt seltsi-

devahelise koostöö küsimustel ja vene vähemusrühvuse ülesannetel riiklikus arengus jne.

Kohalik seltsitegelane õp. Aug. Luoming andis ülevaate vabaharidustöö oludest ja arenevõimalustest kohapeal. Kõneleja esitas teema kohaselt olulisi asjaolusid ja esitas vastavad resolutsiooni-ettepanekud.

Ettekannete järgi Mustvee hariduspäev võttis vastu järgmisesisulised resolutsioonid:

1) Luua Mustvee ja selle ümbruskonna seltside vahel tihedam koostöö vastava seltsidevahelise asemikekogu moodustamise teel. Selle ülesandeks peale tegevuse üldise koordineerimise on suuremate ühissetevõtete teostamine, nagu näiteks Tormas C. R. Jakobsoni mälestusmärgi püstitamine ja ühenduses sellega laulupäeva korraldamine; samuti laulu- ja muusikakultuuri ning sportliku tegevuse arendamiseks sellekohaste asjatundlike instruktorite ametisse palkamine.

2) Kuna Mustvee praegune rahvamaja (end. kõrts) ei vasta enam nõuetele, peab hariduspäev vajalikeks uue rahvamaja ehitamise, mis oleks koduks kõigile kohalikele org-idele. Eeltõid otsustati juba lähemal ajal algada.

3) Peetakse vajalikeks ümbruskonnas rahvamajadevõrgu väljakujundamist, kusjuures oleksid silmas peetud ka raamatukogude, õpiringide ja muud vabaharidustöö sisuliste avalduste nõuded, millele on vajaline pühendada senisest järjekindlamat tähelepanu.

4) Pidude ja muude org-ide poolt organiseeritavate rahvakogunemiste suhtes otsustati: 1) et need peaksid olema kõigiti kultuurised, kusjuures näiteks rahvapidud alkoholitarnimisega on hukkamõisteta- vad; 2) pühendada suuremat tähelepanu pidude eeskava väärtuslikumale sisule, selle mitmekesisusele ja paremale ettevalmistamisele.

Peale celloetletud referaatide ja läbi-rääkimiste oli päeva kavas lisaettekannete-na h.-s. „Ühenduse“ orkestri ettekandeid, deklamatsioon prl. E. Lomp'ilt ja viiulisoolo hra Lindelt. Päev, mida kõigiti tuleb pidada kordalainuga, lõppes kohal. reaalkooli juhataja G. Tooming'a lõp sõnaga ja riigihümniga. Hariduspäeval saadeti tervitustelgrammid Vabariigi Presidendi ja Haridusministrile.

Õhtul järgnenud peol lavastas h.-s. „Ühenduse“ näitetrupp Kihulase näidendi „Häda õnnega“, kusjuures võiks märkida võrdlemisi head mängu ja õige mitmeidki õnnestunud tüüpide kujutust. Pidukõne pidas konsulent Paul Vahi.

Põltsamaa hariduspäev.

11. dets. m.a. toimus Põltsamaa linnas esimene Põhja-Viljandimaa hariduspäev, mis oli kokku tõmmanud ligi 400 vabaharidustegelast. Päeva korraldajaiks olid E. Haridusliit ja seltside ning asutuste esindajaist moodustatud hariduspäeva komitee.

Päev algas Põltsamaa puhkpillide orkestri avamänguga, milleks oli „Eesti popuri“. Orkestrijuht A. Kiilaspea oli hoolitsenud kõigiti selle eest, et ettekanne pidi rahuldama ka nõudlikuma muusikanautija. Seejärel avas päeva linnavanem G. Kold hariduspäeva komitee nimel, rõhutades ühtlasi seda, et Põltsamaa kuulus minevik kohustab Põltsamaad ja ta ümbrust suuremale aktiivsusele vabaharidustöö alal. Esimene Põltsamaal toimuv hariduspäev olgu sel alal esimeseks tugevaks tõugeks, tähendas sõnavõtja.

Ettekanne sarja avas oma pikema kõnega E. Haridusliidu juhataja E. Vender, andes ülevaate meie vabaharidustöö korraldusest ja sihtidest, mida tuleb taotleda vabaharidustöös seoses kogu haridustöö teravikkusega. Edasi rõhutas kõneleja, et meie seltsielu maal vajab eelkõige energilisi juhte, kes on saanud ka vastava ettevalmistuse. Vabaharidustööd korraldava keskusena E. Haridusliit on seepärast tõstnud tulevase hooaja tegevuskavas esiplaanile eeltööd juhtivate tegelaste ettevalmistamiseks. Seltsidele esitame südamliku palve: aidake kaasa vabaharidustöö korraldamisele sellega, et kõikjal kohtadel omaksid mitmesugused vabaharidustöö alad kindla korralduse ja innukaid teadlikke korraldajaid. Otstarbekohane, teotahtelise sihtteadliku juhtkonnaga organisatsioon olgu meie lähima tuleviku üks esimesi sihte.

Järgmisena kõneles Viljandimaa koolide inspektor M. Rots, andes ülevaate vabaharidustöö olukorrast Põhja-Viljandimaal, tuues rikkalikult andmeid seltside tegevuse, raamatukogude ja ruumide puudulikkuse kohta. Edasi seletas K. L. Põltsamaa malevkonna segakoor kaks laulu pr. K. Naisoo juhatusel, ja seejärel käsitati raamatunädalaga seoses olevaid küsimusi. Kõnelesid E. Haridusliidu raamatukogunduse nõunik L. Soonberg: Raamat ja tänapäev, ja raamatukogunduse konsulent E. Oja: Av. ja kodustest raamatukogudest ja raamatute annetamise aktsioonist. Siis lauluselts „Lele“ pakkus vajalikku mitmekesidust päevale oma segakoori lauludega, mille järele kuulati veel ära E. Oja ettekanne õpiringidest ja L. Soonbergi referaati maateatri ülesannete kohta.

Sõnavõttudest nähtus, et suurimaks taastuseks vabaharidustöös Põhja-Viljandi-

maal on ruumide puudus, millest ülesaamiseks tuleb kõik teha selleks, et teostuks rahvamajade võrk kõige lähemas tulevikus.

Päeva kordaminekut tunnistas oma sisuka lõpusõnaga vanakirjanik R. Kamsen, kes on tuntud oma ümbruskonnas tulisema vabaharidustöö tegelasena, vaatamata tema rohkele aastale.

Päev lõppes võimsa hümniga.

Eesti Haridusliidu asemike kogu koosolek

peeti 5. jaanuaril s. a. liidu ruumes. Esindajaid oli üle 20 org-ist, juhatasid hrd E. Särgava ja J. Ruus, sekretäriks — hr. E. Kubjas.

Vormilises osas kinnitati aruanne Kr. 49.873,87 ja 1938/39. a. eelarve Kr. 56.800.— tasakaalus, vanuse järgi väljalangenud liikmed valiti ühel häälel tagasi.

Sisulises osas võeti vastu ulatuslikke muudatusotsuseid. Nii otsustati läbi viia varemgi arutusele olnud teatritarvete lao vormiline lahutamine liidust. Kuigi näib loomulikuna, et liidul kultuurilisi sihte taotledes on vajalised majanduslikud üritused kui tegevusabinõud, on siiski sagedasti kõrvalseisjate poolt seda peetud ebasoovitavaks. Majanduslikul alal oleks aga vaja veelgi laiemaid ettevõtteid, kuna ootavad lahedust rändkino vajadus maal, kirjanduse vahendamine jms. Lahutuse kavatsus on soovitatavaks peetud ka meie ametliku haridusel korraldajate poolt. Teatritarvete ladu hakkaks lähemal ajal tegutsema kooperatiivühinguna.

Liidu senisest tegevusest oleks märkida: Põhjamaade haridusnädal ja osavõtt raamatunädalast, mille pärandusena raamatute annetuse keskus liidu juures edasi püsib. Liidu algatatud õpiringiline töö on saanud tunnustatud meetodiks mitmesuguste organisatsioonide juures, mistõttu selle ala ühtlustamiseks on kutsutud ellu keskorg-ide vaheline õpiringide nõukogu. Üldse tunnistati vajaliseks töötada senisest enam kontaktis ja algatada kohtadel org-ide koordineerimise küsimusi kohapealseks vabaharidustöök. Töö intensiivsemaks ja sisukamaks muutmiseks katsetati korraldada maakondlikke juhtivate tegelaste päevi, kursusi (õpiringi-, deklamatsiooni-, jumestuskursusi) ja erialade päevi (raamatukogundus, maateater) ning organiseerida kohapealsete nõuandjate võrk. Teadlike juhtide kasvatamist arendada rahvaulikoolide, kutsekoolide jne. kaudu, samuti kirjastada vastavaid käsiraamatuid. Vabaharidustöoga tööstuskeskusi avardada meie kulturitöö ulatusliklust. Rahvamajade alal leida eriarhitekti saamise

võimalusi. Edasi võeti vastu rida vähemaid üksikküsimusi mitmesugusel alal.

Läbirääkimisel puudutati mitmesuguseid kultuuriprobleeme ja -nähtusi, mille kohta kindlamad seisukohad jäeti esialgu võtmata.

Liidu liikmemaks jäi endiseks: liitudele Kr. 11.—, seltsidele — Kr. 4.— ja sisseastumismaks Kr. 3.—.

Liidu nõukogu jagas ametid: esimees — minister hr. K. Selter, abid — pr. L. Eenpalu, ministriabi hr. V. Päts ja inspektor hr. H. Summer; sekretärid — hrd A. Külv ja A. Mikiver; revisjonikomisjon — hrd R. Kapper, E. Kubjas, P. Puusepp ja A. Ilmoja.

Juhatus: esimees — hr. E. Särgava, abid — pr. M. Reisik ja hr. J. Ruus, sekretär — hr. E. Vender, kassahoidja — hr. J. Piiskar ja abi — hr. A. Särev.

Uus raamat Vabariigi Presidendist.

Iga rahvas peab tundma oma suurmehi. Mida põhjalikumalt tuntakse kangete rahvapoegade elulugu ja tegusid, seda vähem eksimusi esineb nende hinnangul. Täiesti asjalikku ja kainet informatsiooni vajame aga veel elus olevate suurte meeste kohta. Pärast surma me võime mõne tegelase pühakuks muuta ja seda ongi ajaloo kestel praktiseeritud, sest inimene andestab surnutele märksa rohkem kui elavaile, tema elu ajal pole aga, võib olla, pori liialt räpane tema loopimiseks. Teisest küljest, tegelase elu ajal kirjutatud monograafiad võivad kergesti kiiduhümnideks muutuda, sest leidub küllaldaselt kirjamehi, kes oma meelitamise oskusest profiiti katsuvad lüüa.

Käesolev raamat „ESTI VABARIIGI PRESIDENT KONSTANTIN PÄTS“ ei kuulu kummagi kategooria alla, vaid annab kõigiti asjaliku informatsiooni Vabariigi Presidendi senise elu ja tegevuse kohta. Märt Raua kirjutatud elulooline osa väärrib oma asjalikkuse poolest täit tunnustust. Suur kompliment tuleb ka ütelda teose väljaandjatele ja toimetajatele (Hanno Rahamägi ja Johan Veelma), kes on annud raamatule selle kauni ja esindusliku välimuse ning hoolitsenud rikkaliku pildimaterjali eest. Niisugusel kujul on see raamat kõigi raamatukogude ja kodude ehteks.

—rg.

Preemiaid õpiringidele.

Õpiringide töö premeerimiseks 1938/39. teg.-aastal on seni määratud eri preemiaid järgmised organisatsioonid:

1. Eesti Noorsoo Karskusliit — 15 ajakirja „Kevadiku“ aastatellimist;

2. ÜENÜ Keskkjuhatus — Ajakirja „Eesti Nooruse“ aastakäik igale esikohale tulnud ÜENÜ õpiringi liikmele;

3. Ajakiri „Taluperenaine“ — „Taluperenaise“ tellimus 6-ks kuuks kahele premeeritavale õpiringile;

4. Eesti Tarvitajate Keskkühisus — 5 eks. „Ühiskaubanduse korraldus“, 100 eks. E. Leetna: „Ühistegevuse põhimõtted“, 100 eks. E. Leetna: „Ühistegevuse vaim“;

5. Saaremaa Maavalitsus — 10 kr. Saaremaa parimale õpiringile;

6. Kirjastus „Noor-Eesti“ — 15 kr. väärtuses kirjandust;

7. Eesti Naisliit — 3 eks. koguteost „Anna Haava, Miina Herman, Aino Tamm“;

8. Ajaleht „Uus Eesti“ — Tasuta või alandatud hinnaga oma väljaandeid õpiringide lugemislauadadele;

9. Viru Maavalitsus — 25 krooni Virumaal töötavatele õpiringidele;

10. Ajakiri „Eesti Naine“ — 2 „Eesti Naise“ aastatellimust;

11. Eesti Kirjanikkude Liit — 12 kr. väärtuses kirjandust;

12. Eesti Maanaiste Keskselts — oma väljaandeid.

Peale nende eripreemiate, milliseid loodetavasti määratakse veel teistegi asutuste poolt, on ette nähtud preemiaid Eesti Haridusliidult väärtusliku kirjanduse näol jne.

Et vastu tulla õpiringidele, on tööpremeerimise registreerimise tähtaega pikendatud kuni jaanuari lõpuni k. a. Premeerimisest osavõtvatel õpiringidel tuleb täita töökoosolekute kohta vastavad aruanded.

Ilmub õpiringitöö metoodiline käsiraamat

Lähema õpiringitöö metoodiline õpik-käsiraamatu järgi on elav vajadus tegelike õpiringide tegelaste ringkondades. Õpiringidenõukogus otsustati nüüd sellesisulise käsiraamatu koostamine, mis ilmuks E. Haridusliidu kirjastusel võimalikult juba järgmisel tegevusaastal. Käsiraamatu koostamine tehti ülesandeks E. Kubjasele ja Karl Laanele. Teose koostamisel võetakse arvesse mitmesuguste eriorgide õpiringide vajadusi.

Õpiringide registreerimine ja aruanded.

Õpiringide nõukogus oli arutusel ka õpiringide registreerimise ja aruandmise kord mitmesugustes eriorganisatsioonides. Et saada ühes keskses otsene ülevaade kõigist töötavaist õpiringest ja et oleks võimalik nendega pidada vajalist kontakti, peetakse soovitavaks, et kõik õpingid registreeriks end Eesti Haridusliidus ja esitaksid sinna ka oma tegevuse aruanded. Need organisatsioonid aga, kel on ses suhtes erisoove, võiksid registreerida aruanded saata ka oma eri kesk org-ide kaudu. Seejuures aga on vajaline, et vastavad andmed esitataks erilehtedel, mis on koostatud ühtlased kõigi õpiringide kohta.

Järjekordsed õpingipäevad; lähem kursus õpingide tegelasile.

Õpiringide nõukogus oli arutusel ka järjekordsete üleriigiliste õpingipäevade korraldamise küsimus. Päevade korraldamist peeti vajaliseks, eriti nüüd, kus on moodustatud vastav organisatsioonidevaheline õpingide keskkorraldus. Need päevad oleksid traditsiooniliseks äratavaks ja pidulikuks sündmuseks, mis ühendaksid kõiki õpingide üritajaid ja aitaksid selgitada lähemaid tegevusülesandeid. Päevade täpsem aeg, koht ja kava on esialgu veel lahtine.

Peale õpingipäevade on samuti õige elav tarvidus lähema õpingide tegelaste kursuse järgi, mis võiksid toimuda näiteks järgmise tegevushooaja algul.

Õpingipidu Riisiperes.

ÜENÜ Riisipere osak. õping töötab seitsmendat aastat; praegusel kujul on ta töötanud 5 aastat. Selle tähistamiseks korraldas õping 15. jaan. s. a. vastava piduliku koosoleku Plato lastekodu saalis, millest võttis osa umbes 150 asjahuvilist. Õpingi juhataja prl. E. Toomet andis ülevaate õpingi senisest tegevusest, tervitusi tõi ja käsitas õpingi kultuurilisi ülesandeid hariduskonsulent Karl Laane; pidukõne pidas Neeme Ruus teemal „Õppimine ja tegelik elu“. Kandlesoolosisid esitas prl. Pilvi Toomendi ja õpinglased esitasid koordeklamatsioone ja muid ettekandeid. Järgnes meelalahutuslik osa ja ühine eine õpingi klubi ruumis. Õpingis käsitletakse mitmesuguseid kultuurküsimusi ja õpitakse muide ka soome keelt, kuna õping arendab kirjavahetust Soome õpingidega ja kavatsusel on eeloleval suvel eks-

Lääne-Mõisaküla õpinglase

A. Nee luuletus.

Me laulame nooruse laulu,
on hinges meil võitluse tuld.
Me kanname südames aateid,
mis puhtad kui sädelev kuld.

Me tunneme lihastes jõudu,
kui kutsub meid võitlusesarv.
Me ühiseid püüdeid ja soove
ei hävita tugevaim torm.

Me seisame julgelt nii valvel,
ei keegi meid väärata saa.
Soov kõikidel südames kindel:
jää vabaks, me rahvas ja maa!

kursioon Soome, kusjuures tahetakse külastada ka järjekordseid ülesoomelisi õpingipäevi.

Uusi tegevuskavatsusi õpingide alal.

Õpingide nõukogu juhatus, silmas pidades üldist vajadust ja nõukogu seisukohti, otsustas valida järgmiseks tegevusaastaks ühe põhiaine, mis võiks huvitada mitmesuguseid eriorganisatsioonide juures töötavaid õpinge ning kirjastada selle aine kohta vastava põhiraamatu ja tööjuhise. Põhiaine otsustati valida eesti vanema ajaloo alalt teemal — „Eesti muistne rahva kultuur“, mille kohta põhiraamatu ja kava koostamisega otsustati teha algust. Peale sellase üldharidusliku aine peeti vajaliseks paralleelselt koostada samuti vastav kava ja põhiraamat võimalikult mõnelt praktiliselt alalt, milledest on väljavaateid näiteks aianduse suhtes, milleks loodetakse kaasabi vastavalt eriasutussilt. Peale põhiainete jätkatakse ka mitmesuguste teiste erikavade koostamist ja seni-seist uute trükkide väljaandmist.

Ülemaailmne karskuskongress tuleval suvel Helsingis.

Rahvusvaheline karskuskongress, mis pidi peetama Helsingis 1940. aastal, on määratud Helsingi olümpiaadi tõttu aasta varemaks ja peetakse tuleval suvel 31. juulist 5. augustini. Ettevalmistused kongressiks on juba kibedasti käimas.

Soovitame hooaja uudisteoseid:

	Hind broš.
A. Antson: Sina ei pea mitte himustama. Romaan	4.25
A. Gailit: Karge meri. Romaan	3.75
E. Hiir: Palgest palgesse. Luuletuskogu	2.25
K. A. Hindrey: Nõid. Ajalooline romaan	2.75
—, — Lembitu. Ajalooline romaan	3.25
A. Hinnom: Läti küttidega Maailmasõjas	3.90
A. Jakobson: Oktoobrituul I	5.25
—, — Oktoobrituul II	4.—
O. Luts: Ktora godzina? Mälestused X	2.50
—, — Tagahoovis. Kogutud teosed X	3.75
—, — Vanad teerajad ja Talvised teed. Kogutud teosed XXIII	3.25
—, — Vaadeldes rändavaid pilvi. Kogutud teosed XXV	2.75
—, — Sügis. Jutustus	2.50
M Metsanurk: Kutsutud ja seatud. Romaan. 2. tr.	5.—
—, — Ümera jõel. Romaan. Kooli väljaanne	4.—
H. Mäelo: Soohüti Liine. Noorsoojutt	1.80
A. Mälk: Mere tuultes. Novellikogu	2.90
—, — Taeva palge all. Romaan. 2. tr.	4.50
E. Randla: Südame hääl. Romaan	2.—
R. Roht: Inimsaatused. Romaan	4.25
P. Vallak: Lambavarga Näpsi lorijutte. Novellikogu	2.80
E. Virza: Taevaredel. Romaan	3.50

O=ü. »Noor-Eesti Kirjastus«

Tartus, Gustav-Adolfi 8 Tel. 2-66. Posti jooksev arve nr. 2232.

EESTI HARIDUSLIIT

TEATRITARVETE LADU

Tallinn, Uus 2—2 Telefon 452-02

1939. aastal ilmunud näidendid:

Lõukoerte koopas

E. Vaiguri näidend 3 vaatuses

Jnimesed teelahkmel

K. Korseni rahvatükk 3 vaatuses

Võrgutaja mootorrattal

(Vaga Jaagupi järg)

E. Maiste rahvatükk 3 pildis

Saadana teed

L. Talimaa komöödia 3 vaatuses

Hakkab ilmuma

suurim Inglise-Eesti sõnaraamat

mag. J. SILVET

inglise keele õpetaja, Riigi Ringhäälingu inglise keele lektor,
end. Tartu Ülikooli inglise keele lektor

INGLISE-EESTI SÕNARAAMAT

J. Silveti „Inglise-Eesti“ sõnaraamat on koostatud lähtudes eesti tarvitaja huvidest.

Ühte tähestikulisse järjekorda on koondatud kõik esitatavad sõnad, pärisnimed, lühendid jne.

Sisaldab rikkalikult oskussõnu kõigilt aladelt. Toob amerikanisme ja ameerika keele fraseoloogilisi erinevusi.

On kasutatud sõnasageduse statistilisi uurimusi sõnade valikul.

Õpetab moodsat hääldamist Rahvusvahelise Foneetikaühingu märkide abil.

Rohkesti fraase ja idiomaatilisi väljendeid sõnaraamatu tähtsaim iseärasus.

Gramatilised vormid on täielikult antud.

Esineb keeleõpetuslik sissejuhatus hääldamise, õigekirja, vormiõpetuse ja tuletuslõppude kohta.

Hoolikas väline ja trükitehniline külg.

Sisaldab **38.750** märksõna ja kokku üle 130.000 ingliskeelse sõna. Raamatu suurus on umb. 2400 veergu ehk üle 1200 lk., kaustas 23×17 sm., heal paberil.

**Sõnaraamat viiakse lõpule
1939. a. jooksul.**

Vastavalt tellija soovile saadetakse sõnaraamat välja kas

7 vihus à 160—200 lk.

või erisoovil tervikuna peale ilmumist.

„Inglise-Eesti sõnaraamatu“ hinnaks on kuni 1. märtsini 1939. a.:

1) kohe maksetavas rahas

14 krooni,

2) osade viisi makstes (tellimise andmisel 3 kr. ja iga vihu ilmumisel 2 kr.)

17 krooni.

Peale ilmumist maksab teos

22 krooni.

Sõnaraamatule valmistatakse 1) kõva poolnahkköide hinnaga 4 kr. ja 2) pehme täisnahkköide sisselõigatud tähestikuga hinnaga 6 kr. 50 s.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Aia 19, Tartu, telefon 6-01

Posti jooksev arve 20-36